

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, **1**
 ἁφωρισμένος² εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ **2**
 διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, περὶ τοῦ **3**
 υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος⁴ Δαυὶδ κατὰ
 σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος⁵ υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ **4**
 πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁶ ἐξ ἀναστάσεως⁷ νεκρῶν, Ἰησοῦ
 χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ **5**
 ἀποστολὴν⁸ εἰς ὑπακοὴν⁹ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς
 ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ **6**
 ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν **7**
 Ῥώμῃ¹⁰ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ ἀγίοις: χάρις ὑμῖν
 καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
 χριστοῦ.

¹ κλητός, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ σπέρμα, τοσ, seed, offspring. ⁵ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁶ ἁγιωσύνη, ἡς, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁷ ἀνάστασις, εως, ἡ, resurrection, rising again. ⁸ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ⁹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁰ Ῥώμη, ἡς, ἡ, Rome, strength.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ¹ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ 8

ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται

ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς³ γάρ μοι ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ 9

λατρεῦω⁴ ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ

υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως⁵ μνείαν⁶ ὑμῶν ποιοῦμαι, 10

πάντοτε⁷ ἐπὶ τῶν προσευχῶν⁸ μου δεόμενος,⁹ εἴ πως

ἤδη ποτὲ¹⁰ εὐοδωθήσομαι¹¹ ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ

ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ¹² γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι 11

μεταδῶ¹³ χάρισμα¹⁴ ὑμῖν πνευματικόν,¹⁵ εἰς τὸ

στηριχθῆναι¹⁶ ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν, 12

συμπαρακληθῆναι¹⁷ ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις

πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹⁸ 13

ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις¹⁹ προεθέμην²⁰ ἐλθεῖν πρὸς

ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθη²¹ ἄχρι²² τοῦ δεῦρο²³ – ἵνα τινὰ

καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς

¹ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ² καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ³ μάρτυς, υρὸς, ὁ, witness. ⁴ λατρεῦω, serve, worship. ⁵ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ⁶ μνεία, ας, ἡ, remembrance, mention. ⁷ πάντοτε, always, at all times. ⁸ προσευχή, ἡς, ἡ, prayer, place for prayer. ⁹ δέομαι, ask, request. ¹⁰ ποτέ, once, at some time. ¹¹ εὐοδόω, cause to prosper. ¹² ἐπιποθέω, long for, strain after. ¹³ μεταδίδωμι, give a share of, share. ¹⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁵ πνευματικός, spiritual. ¹⁶ στηρίζω, establish, fix firmly. ¹⁷ συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ¹⁸ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁹ πολλάκις, often, many times. ²⁰ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ²¹ κωλύω, forbid, hinder. ²² ἄχρι, as far as, up to (gen). ²³ δεῦρο, until now, come here!

ἔθνεσιν. Ἑλληνσίν¹ τε καὶ βαρβάρους,² σοφοῖς³ τε καὶ 14

ἀνοήτοις⁴ ὀφειλέτης⁵ εἰμί· οὕτως τὸ κατ' ἐμέ 15

πρόθυμον⁶ καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ⁷ εὐαγγελίσασθαι. 16

Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι⁸ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ:

δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν⁹ παντὶ τῷ

πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι.¹ 17

Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται¹⁰ ἐκ

πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ

πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται¹⁰ γὰρ ὀργή¹¹ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ 18

πᾶσαν ἀσέβειαν¹² καὶ ἀδικίαν¹³ ἀνθρώπων τῶν τὴν

ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ¹³ κατεχόντων·¹⁴ διότι¹⁵ τὸ γνωστὸν 19

τοῦ θεοῦ φανερόν¹⁷ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς

ἐφάνερωσεν.¹⁸ Τὰ γὰρ ἀόρατα¹⁹ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως²⁰ 20

κόσμου τοῖς ποιήμασιν²¹ νοούμενα²² καθορᾶται,²³ ἥ τε

¹ Ἑλλήν, ἡνός, ὁ, Greek, Hellenic. ² βάρβαρος, barbarous, barbarian. ³ σοφός, wise. ⁴ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ⁵ ὀφειλέτης, οὐ, ὁ, debtor, sinner. ⁶ πρόθυμος, willing, ready. ⁷ Ῥώμη, ἡς, ἡ, Rome, strength. ⁸ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ⁹ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ¹⁰ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹¹ ὀργή, ἡς, ἡ, wrath, anger. ¹² ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁴ κατέχω, hold back, hold fast. ¹⁵ διότι, because, on this account. ¹⁶ γνωστός, known, acquaintance. ¹⁷ φανερός, manifest, apparent. ¹⁸ φανερώω, reveal, manifest. ¹⁹ ἀόρατος, invisible, unseen. ²⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²¹ ποίημα, τος, τό, work, creation. ²² νοέω, understand, consider. ²³ καθορᾶω, perceive, discern clearly.

αἰῶνος¹ αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης,² εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς
 ἀναπολογήτους·³ διότι⁴ γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν **21**
 ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν,⁵ ἀλλ' ἐματαιώθησαν⁶ ἐν
 τοῖς διαλογισμοῖς⁷ αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη⁸ ἡ ἀσύνετος⁹
 αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες¹⁰ εἶναι σοφοί¹¹ **22**
 ἐμωράνθησαν,¹² καὶ ἥλλαξαν¹³ τὴν δόξαν τοῦ **23**
 ἀφθάρτου¹⁴ θεοῦ ἐν ὁμοιώματι¹⁵ εἰκόνος¹⁶ φθαρτοῦ¹⁷
 ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν¹⁸ καὶ τετραπόδων¹⁹ καὶ
 ἐρπετῶν.²⁰

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις²¹ **24**
 τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,²² τοῦ
 ἀτιμάζεσθαι²³ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς· οἵτινες **25**
 μετήλλαξαν²⁴ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,²⁵
 καὶ ἐσεβάσθησαν²⁶ καὶ ἐλάτρευσαν²⁷ τῇ κτίσει²⁸ παρὰ

¹ αἰῶνος, eternal, everlasting. ² θειότης, ἡτος, ἡ, divinity, divine nature. ³ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable.

⁴ διότι, because, on this account. ⁵ εὐχαρίστέω, give thanks, thank. ⁶ ματαιώω, become vain. ⁷ διαλογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, questioning. ⁸ σκοτίζω, darken. ⁹ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁰ φάσκω, affirm, assert. ¹¹ σοφός, wise. ¹² μωραίνω, make foolish, make tasteless. ¹³ ἥλλάσσω, change, alter. ¹⁴ ἀφθαρτος, imperishable, immortal. ¹⁵ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁶ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹⁷ φθαρτός, perishable, corruptible. ¹⁸ πετεινόν, ου, τό, bird. ¹⁹ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ²⁰ ἐρπετόν, οὐ, τό, creeping thing, reptile. ²¹ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ²² ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ²³ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²⁴ μεταλλάσσω, exchange, change. ²⁵ ψεῦδος, ους, τό, lie. ²⁶ σεβάζομαι, worship. ²⁷ λατρεύω, serve, worship. ²⁸ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature.

τὸν κτίσαντα,¹ ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς² εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη³ ἀτιμίας·⁴ 26

αἱ τε γὰρ θήλειαι⁵ αὐτῶν μετήλλαξαν⁶ τὴν φυσικὴν⁷

χρῆσιν⁸ εἰς τὴν παρὰ φύσιν·⁹ ὁμοίως¹⁰ τε καὶ οἱ 27

ἄρρενες,¹¹ ἀφέντες τὴν φυσικὴν⁷ χρῆσιν⁸ τῆς θηλείας,⁵

ἐξεκαύθησαν¹² ἐν τῇ ὀρέξει¹³ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους,

ἄρσενες¹¹ ἐν ἄρσεσιν¹¹ τὴν ἀσχημοσύνην¹⁴

κατεργαζόμενοι,¹⁵ καὶ τὴν ἀντιμισθίαν¹⁶ ἣν ἔδει τῆς

πλάνης¹⁷ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.¹⁸

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν¹⁹ τὸν θεὸν ἔχειν ἐπιγνώσει, 28

παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον²¹ νοῦν,²² ποιεῖν

τὰ μὴ καθήκοντα,²³ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,²⁴ 29

¹ κτίζω, create, form. ² εὐλογητός, well spoken of, blessed. ³ πάθος, οὖς, τό, suffering, pain. ⁴ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ⁵ θήλυς, female, woman. ⁶ μετελλάσσω, exchange, change. ⁷ φυσικός, natural, according to nature. ⁸ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁰ ὁμοίως, likewise, in like manner. ¹¹ ἄρσεν, male. ¹² ἐκκαίνομαι, kindle, be inflamed. ¹³ ὀρέξις, εως, ἡ, longing, desire. ¹⁴ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ¹⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁶ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ¹⁷ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ¹⁸ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ²⁰ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ²¹ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ²² νοῦς, ό, mind, reasoning faculty. ²³ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ²⁴ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness.

πορνεία,¹ πονηρία,² πλεονεξία,³ κακία:⁴ μεστοὺς⁵
 φθόνου,⁶ φόνου,⁷ ἔριδος,⁸ δόλου,⁹ κακοηθείας:¹⁰
 ψιθυριστάς,¹¹ καταλάλους,¹² θεοστυγεῖς,¹³ ὑβριστάς,¹⁴ 30
 ὑπερηφάνους,¹⁵ ἀλαζόνας,¹⁶ ἐφευρετὰς¹⁷ κακῶν,
 γονεῦσιν¹⁸ ἀπειθεῖς,¹⁹ ἀσυνέτους,²⁰ ἀσυνθέτους,²¹ 31
 ἀστόργους,²² ἀσπόνδους,²³ ἀνελεήμονας:²⁴ οἵτινες τὸ 32
 δικαίωμα²⁵ τοῦ θεοῦ ἐπιγινόντες,²⁶ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
 πράσσοντες²⁷ ἄξιοι²⁸ θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ
 ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν²⁹ τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος³⁰ εἶ, ὦ³¹ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ 2

γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν³² κατακρίνεις,³³ τὰ
 γὰρ αὐτὰ πράσσεις²⁷ ὁ κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ 2
 κρίμα³⁴ τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ

¹ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ² πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ³ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ⁴ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ⁵ μεστός, full. ⁶ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ⁷ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ⁸ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ⁹ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ¹⁰ κακοηθεία, ας, ἡ, malice, malevolence. ¹¹ ψιθυριστής, ου, ὁ, gossip, secret slanderer. ¹² καταλάλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ¹³ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ¹⁴ ὑβριστής, ου, ὁ, violent, insolent. ¹⁵ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ¹⁶ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ¹⁷ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ¹⁸ γονεὺς, έως, ὁ, parent. ¹⁹ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁰ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ²¹ ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ²² ἀστοργος, without natural affection, unfeeling. ²³ ἀσπονδος, irreconcilable, implacable. ²⁴ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ²⁵ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ²⁶ ἐπιγινώσκω, recognise, come to know. ²⁷ πράσσω, do, perform. ²⁸ ἄξιος, worthy, deserving. ²⁹ συνευδοκέω, consent, approve. ³⁰ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³¹ ὦ, Oh! omega. ³² σεαυτοῦ, yourself, of you. ³³ κατακρίνω, condemn. ³⁴ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict.

τοιαῦτα πράσσοντας.¹ Λογίζῃ² δὲ τοῦτο, ὦ³ ἄνθρωπε ὁ ³

κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας¹ καὶ ποιῶν αὐτά,

ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ⁴ τὸ κρίμα⁵ τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου⁶ ⁴

τῆς χρηστότητος⁷ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς⁸ καὶ τῆς

μακροθυμίας⁹ καταφρονεῖς,¹⁰ ἀγνοῶν¹¹ ὅτι τὸ χρηστὸν

τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιαν¹³ σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν ⁵

σκληρότητά¹⁴ σου καὶ ἀμετανόητον¹⁵ καρδίαν

θησαυρίζεις¹⁶ σεαυτῷ¹⁷ ὀργὴν¹⁸ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς¹⁸ καὶ

ἀποκαλύψεως¹⁹ καὶ δικαιοκρισίας²⁰ τοῦ θεοῦ, ὅς ⁶

ἀποδώσει²¹ ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ: τοῖς μὲν καθ' ⁷

ὑπομονὴν²² ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν²³ καὶ

ἀφθαρσίαν²⁴ ζητοῦσιν, ζῶν ἁίῳιον: τοῖς δὲ ἐξ ⁸

ἐριθείας,²⁵ καὶ ἀπειθοῦσιν²⁶ μὲν τῇ ἀληθείᾳ

πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ,²⁷ θυμὸς²⁸ καὶ ὀργή,¹⁸ θλίψις²⁹ ⁹

¹ πράσσω, do, perform. ² λογίζομαι, calculate, consider. ³ ὦ, Oh! omega. ⁴ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ⁵ κρίμα, os, τό, judgment, verdict. ⁶ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁷ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ⁸ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ⁹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹⁰ καταφρονέω, think little of, despise. ¹¹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹² χρηστός, good, kind. ¹³ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ¹⁴ σκληρότης, ητος, ἡ, hardness (of heart), stubbornness. ¹⁵ ἀμετανόητος, unrepentant. ¹⁶ θησαυρίζω, lay up, store up. ¹⁷ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹⁸ ὀργή, ἡς, ἡ, wrath, anger. ¹⁹ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ²⁰ δικαιοκρισία, ας, ἡ, righteous judgment, just judgment. ²¹ ἀποδίδωμι, give back, pay. ²² ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ²³ τιμή, ἡς, ἡ, honor, price. ²⁴ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ²⁵ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ²⁶ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²⁷ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ²⁸ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ²⁹ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution.

καὶ στενοχωρία,¹ ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ
κατεργαζομένου² τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ
Ἕλληνος:³ δόξα δὲ καὶ τιμὴ⁴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ 10
ἐργαζομένῳ⁵ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
Ἕλληνι:³ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία⁶ παρὰ τῷ θεῷ. 11
Ὅσοι γὰρ ἀνόμω⁷ ἤμαρτον,⁸ ἀνόμω⁷ καὶ
ἀπολοῦνται: καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον,⁸ διὰ νόμου
κριθήσονται: οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ⁹ τοῦ νόμου δίκαιοι 13
παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ¹⁰ τοῦ νόμου
δικαιωθήσονται.¹¹ Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον 14
ἔχοντα φύσει¹² τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ
ἔχοντες, ἐαυτοῖς εἰσιν νόμος: οἵτινες ἐνδείκνυνται¹³ τὸ 15
ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν¹⁴ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
συμμαρτυρούσης¹⁵ αὐτῶν τῆς συνειδήσεως,¹⁶ καὶ
μεταξὺ¹⁷ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν¹⁸ κατηγορούντων¹⁹

¹ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ² κατεργάζομαι, work out, produce. ³ Ἕλλην, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁴ τιμή, ης, ἡ, honor, price. ⁵ ἐργάζομαι, work, word. ⁶ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ⁷ ἀνόμω, lawlessly, without law. ⁸ ἁμαρτάνω, I sinned. ⁹ ἀκροατής, οὔ, ὁ, hearer, hearer of. ¹⁰ ποιητής, οὔ, ὁ, maker, doer. ¹¹ δικαιοῦ, justify, pronounce righteous. ¹² φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹³ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁴ γραπτός, written. ¹⁵ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹⁶ συνείδησις, εως, ἡ, conscience. ¹⁷ μεταξὺ, between, after. ¹⁸ λογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, reflection. ¹⁹ κατηγορέω, accuse, charge.

ἢ καὶ ἀπολογουμένων,¹ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ 16

κρυπτά² τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ

Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,³ καὶ ἐπαναπαύῃ⁴ τῷ νόμῳ, 17

καὶ καυχᾶσαι⁵ ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ 18

δοκιμάζεις⁶ τὰ διαφέροντα,⁷ κατηχούμενος⁸ ἐκ τοῦ

νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν⁹ ὁδηγὸν¹⁰ εἶναι τυφλῶν, 19

φῶς τῶν ἐν σκότει,¹¹ παιδευτὴν¹² ἀφρόνων,¹³ 20

διδάσκαλον νηπίων,¹⁴ ἔχοντα τὴν μόρφωσιν¹⁵ τῆς

γνώσεως¹⁶ καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ: ὁ οὖν 21

διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν⁹ οὐ διδάσκεις; Ὁ

κηρύσσων μὴ κλέπτειν,¹⁷ κλέπτεις;¹⁷ Ὁ λέγων μὴ 22

μοιχεύειν,¹⁸ μοιχεύεις;¹⁸ Ὁ βδελυσσόμενος¹⁹ τὰ εἰδωλα,

ἱεροσυλεῖς;²¹ Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι,⁵ διὰ τῆς 23

¹ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ² κρυπτός, hidden, secret. ³ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ⁴ ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ⁵ καυχάομαι, boast, glory. ⁶ δοκιμάζω, prove, approve. ⁷ διαφέρω, differ, carry through. ⁸ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁹ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹⁰ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ¹¹ σκότος, οὐς, τό, darkness. ¹² παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ¹³ ἀφρων, foolish, senseless. ¹⁴ νήπιος, infant, child. ¹⁵ μόρφωσις, εὖς, ἡ, embodiment, form. ¹⁶ γνῶσις, εὖς, ἡ, wisdom, knowledge. ¹⁷ κλέπτω, steal. ¹⁸ μοιχεύω, commit adultery. ¹⁹ βδελύσσομαι, detest, abhor. ²⁰ εἰδωλον, οὐ, τό, image, idol. ²¹ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege.

παραβάσεως¹ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;² Τὸ γὰρ 24
 ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται³ ἐν τοῖς
 ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. Περιτομή⁴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, 25
 ἐὰν νόμον πράσσης;⁶ ἐὰν δὲ παραβάτης⁷ νόμου ᾖ, ἡ
 περιτομή⁴ σου ἀκροβυστία⁸ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ 26
 ἀκροβυστία⁸ τὰ δικαιώματα⁹ τοῦ νόμου φυλάσῃ,¹⁰
 οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία⁸ αὐτοῦ εἰς περιτομὴν⁴
 λογισθήσεται;¹¹ Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως¹² ἀκροβυστία,⁸ 27
 τὸν νόμον τελοῦσα,¹³ σὲ τὸν διὰ γράμματος¹⁴ καὶ
 περιτομῆς⁴ παραβάτην⁷ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ 28
 φανερῷ¹⁵ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ¹⁵ ἐν
 σαρκὶ περιτομή;⁴ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ¹⁶ Ἰουδαῖος, καὶ 29
 περιτομή⁴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι.¹⁴ οὔ ὁ
 ἔπαινος¹⁷ οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

¹ παρὰ βᾶσις, εὖ, ἡ, going aside, transgression. ² ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ³ βλασφημέω, revile, blaspheme. ⁴ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ⁵ ὠφελέω, profit, help. ⁶ πράσσω, do, perform. ⁷ παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ⁸ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹⁰ φυλάσσω, guard, keep. ¹¹ λογίζομαι, calculate, consider. ¹² φύσις, εὖ, ἡ, nature, inherent nature. ¹³ τελέω, finish, fulfill. ¹⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹⁵ φανερός, manifest, apparent. ¹⁶ κρυπτός, hidden, secret. ¹⁷ ἔπαινος, οὐ, ὁ, praise, commendation.

Τί οὖν τὸ περισσὸν¹ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια² τῆς **3**
 περιτομῆς;³ Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον:⁴ πρῶτον μὲν **2**
 γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια⁵ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ εἰ **3**
 ἠπίστησάν⁶ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία⁷ αὐτῶν τὴν πίστιν
 τοῦ θεοῦ καταργήσῃ;⁸ Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ ὁ θεὸς **4**
 ἀληθής,⁹ πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,¹⁰ καθὼς
 γέγραπται, "Ὅπως ἂν δικαιωθῇς¹¹ ἐν τοῖς λόγοις σου,
 καὶ νικήσῃς¹² ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία¹³ **5**
 ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,¹⁴ τί ἐροῦμεν; Μὴ
 ἄδικος¹⁵ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων¹⁶ τὴν ὀργήν;¹⁷ – κατὰ
 ἄνθρωπον λέγω – Μὴ γένοιτο: ἐπεὶ¹⁸ πῶς κρινεῖ ὁ **6**
 θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ **7**
 ψεύσματι¹⁹ ἐπερίσσευσεν²⁰ εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι
 κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς²¹ κρίνομαι; Καὶ μή – καθὼς **8**
 βλασφημούμεθα,²² καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν

¹ περισσός, excessive, abundant. ² ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ³ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ⁴ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ⁵ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ⁶ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ⁷ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁸ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁹ ἀληθής, true, unconcealed. ¹⁰ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹¹ δικαιώω, justify, pronounce righteous. ¹² νικάω, overcome, conquer. ¹³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁴ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁵ ἄδικος, unjust, unrighteous. ¹⁶ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ¹⁷ ὀργή, ἡς, ἡ, wrath, anger. ¹⁸ ἐπεὶ, when, since. ¹⁹ ψεύσμα, τος, τό, lie, falsehood. ²⁰ περισσεύω, abound, be rich. ²¹ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ²² βλασφημέω, revile, blaspheme.

– ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ
κρίμα¹ ἐνδικόν² ἐστίν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;³ Οὐ πάντως;⁴ προηγιασάμεθα⁵ 9
γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας⁶ πάντας ὕφ' ἁμαρτίαν
εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: 10
οὐκ ἔστιν ὁ συνιών,⁷ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν⁸ τὸν θεόν: 11
πάντες ἐξέκλιναν,⁹ ἅμα¹⁰ ἠχρειώθησαν:¹¹ οὐκ ἔστιν
ποιῶν χρηστότητα,¹² οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός: τάφος¹³ 13
ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ¹⁴ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν
ἐδολιούσαν:¹⁵ ἰὸς¹⁶ ἀσπίδων¹⁷ ὑπὸ τὰ χεῖλη¹⁸ αὐτῶν: 14
ὧν τὸ στόμα ἁρᾶς¹⁹ καὶ πικρίας²⁰ γέμει:²¹ ὀξεῖς²² οἱ 15
πόδες αὐτῶν ἐκχέαι²³ αἷμα: σύντριμμα²⁴ καὶ 16
ταλαιπωρία²⁵ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης 17
οὐκ ἔγνωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος²⁶ θεοῦ ἀπέναντι²⁷ τῶν 18

¹ κρίμα, os, τό, judgment, verdict. ² ἐνδικός, righteous, just. ³ προέχω, excel, surpass. ⁴ πάντως, altogether, by all means. ⁵ προαιτιάομαι, accuse beforehand. ⁶ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁷ συνήμι, understand, consider. ⁸ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁰ ἅμα, at the same time. ¹¹ ἠχρειόω, am good for nothing. ¹² χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ¹³ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ¹⁴ λάρυγξ, γγος, ὁ, throat. ¹⁵ δολιόω, deceive, act deceitfully. ¹⁶ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ¹⁷ ἀσπίς, ιδος, ή, asp. ¹⁸ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹⁹ ἁρά, ἄς, ή, curse, prayer or prayer for evil. ²⁰ πικρία, ας, ή, bitterness. ²¹ γέμω, fill, am full of. ²² ὀξύς, sharp, swift. ²³ ἐκχέω, pour out, shed. ²⁴ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ²⁵ ταλαιπωρία, ας, ή, distress, misery. ²⁶ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ²⁷ ἀπέναντι, over against, before.

ὁφθαλμῶν αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, 19

ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ,¹ καὶ ὑπόδικος² γένηται πᾶς ὁ

κόσμος τῷ θεῷ: διότι³ ἐξ ἔργων νόμου οὐ 20

δικαιωθήσεται⁴ πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ: διὰ γὰρ

νόμου ἐπίγνωσις⁵ ἁμαρτίας. Νυνὶ⁶ δὲ χωρὶς⁷ νόμου 21

δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται,⁸ μαρτυρουμένη ὑπὸ

τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν: δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ 22

πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας

τοὺς πιστεύοντας: οὐ γάρ ἐστιν διαστολή:⁹ πάντες γὰρ 23

ἥμαρτον¹⁰ καὶ ὑστεροῦνται¹¹ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, 24

δικαιούμενοι⁴ δωρεὰν¹² τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς

ἀπολυτρώσεως¹³ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν προέθετο¹⁴ ὁ 25

θεὸς ἱλαστήριον,¹⁵ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ

αἵματι, εἰς ἐνδειξιν¹⁶ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν

¹ φράσσω, stop, shut. ² ὑπόδικος, answerable, accountable. ³ διότι, because, on this account. ⁴ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ⁵ ἐπίγνωσις, εὖ, ἡ, knowledge, discernment. ⁶ νυνὶ, now, already. ⁷ χωρὶς, separate, apart from (gen). ⁸ φανερῶ, reveal, manifest. ⁹ διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ¹⁰ ἁμαρτάνω, I sinned. ¹¹ ὑστερέω, lack, need. ¹² δωρεάν, without cost, without cause. ¹³ ἀπολύτρωσις, εὖ, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁴ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹⁵ ἱλαστήριον, οὐ, τό, sin offering, covering. ¹⁶ ἐνδειξις, εὖ, ἡ, proof, sign.

πάρεσιν¹ τῶν προγεγονότων² ἁμαρτημάτων,³ ἐν τῇ 26

ἀνοχῇ⁴ τοῦ θεοῦ: πρὸς ἐνδειξιν⁵ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ

ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ

δικαιοῦντα⁶ τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ⁷ οὖν ἡ 27

καύχησις;⁸ Ἐξεκλείσθη.⁹ Διὰ ποίου¹⁰ νόμου; Ὡς

ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. Λογίζομεθα¹¹ 28

οὖν πιστεῖ δικαιοῦσθαι⁶ ἄνθρωπον, χωρὶς¹² ἔργων

νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; 29

Ναί¹³ καὶ ἐθνῶν: ἐπέιπερ¹⁴ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει⁶ 30

περιτομὴν¹⁵ ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν¹⁶ διὰ τῆς

πίστεως. Νόμον οὖν καταργοῦμεν¹⁷ διὰ τῆς πίστεως; 31

Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὕρηκεναι 4

κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη,⁶ 2

ἔχει καύχημα,¹⁸ ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. Τί γὰρ ἡ 3

¹ πάρεσις, εως, ἡ, passing over, overlooking. ² προγίνομαι, happen before, be done before. ³ ἁμάρτημα, τος, τό, sin, fault. ⁴ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ⁵ ἐνδειξις, εως, ἡ, proof, sign. ⁶ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ⁷ ποῦ, where?. ⁸ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ⁹ ἐκλείω, shut out, exclude. ¹⁰ ποῖος, what sort of? what? of what sort. ¹¹ λογίζομαι, calculate, consider. ¹² χωρὶς, separate, apart from (gen). ¹³ ναί, yes, truly. ¹⁴ ἐπέιπερ, since indeed, seeing that. ¹⁵ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ¹⁶ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁷ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁸ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting.

γραφὴ λέγει· Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ
 ἐλογίσθη¹ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ² ὁ 4
 μισθὸς³ οὐ λογίζεται¹ κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ
 ὀφείλημα.⁴ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ,² πιστεύοντι δὲ ἐπὶ 5
 τὸν δικαιούντα⁵ τὸν ἀσεβή,⁶ λογίζεται¹ ἡ πίστις αὐτοῦ
 εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ⁷ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν 6
 μακαρισμὸν⁸ τοῦ ἀνθρώπου, ὃς ὁ θεὸς λογίζεται¹
 δικαιοσύνην χωρὶς⁹ ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ 7
 ἀνομίαι,¹⁰ καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν¹¹ αἱ ἁμαρτίαι. 8
 Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐ μὴ λογίσθῃ¹ κύριος ἁμαρτίαν. 9
 Ὁ μακαρισμὸς⁸ οὗτος οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομήν,¹² ἢ καὶ
 ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;¹³ Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη¹
 τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν 10
 ἐλογίσθη;¹ Ἐν περιτομῇ¹² ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;¹³
 Οὐκ ἐν περιτομῇ,¹² ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ·¹³ καὶ σημείον 11
 ἔλαβεν περιτομῆς,¹² σφραγίδα¹⁴ τῆς δικαιοσύνης τῆς

¹ λογίζομαι, calculate, consider. ² ἐργάζομαι, work, word. ³ μισθός, οὖ, δ, wages, reward. ⁴ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ⁵ δικαιοῦν, justify, pronounce righteous. ⁶ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁷ καθάπερ, even as, just as. ⁸ μακαρισμός, οὖ, δ, blessing, regarding as happy. ⁹ χωρὶς, separate, apart from (gen). ¹⁰ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹¹ ἐπεκαλύπτω, cover up. ¹² περιτομή, ἥς, ἡ, circumcision. ¹³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁴ σφραγίς, ἰδος, ἡ, seal, signet ring.

πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ:¹ εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,¹
εἰς τὸ λογισθῆναι² καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: καὶ 12
πατέρα περιτομῆς³ τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς³ μόνον,
ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν⁴ τοῖς ἔχουσιν⁵ τῆς πίστεως
τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ¹ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ 13
γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ
σπέρματι⁶ αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁷ αὐτὸν εἶναι τοῦ
κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ 14
νόμου κληρονόμοι,⁷ κεκένωται⁸ ἡ πίστις, καὶ
κατήργηται⁹ ἡ ἐπαγγελία: ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν¹⁰ 15
κατεργάζεται:¹¹ οὗ¹² γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ
παράβασις.¹³ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, 16
εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν¹⁴ τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
σπέρματι,⁶ οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ
πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν – 17

¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ² λογίζομαι, calculate, consider. ³ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ⁴ στοιχέω, walk orderly, follow. ⁵ ἔχουσ, ους, τό, track, footprint. ⁶ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ⁷ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁸ κενώω, empty, make void. ⁹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁰ ὀργή, ἡς, ἡ, wrath, anger. ¹¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹² οὗ, where, when. ¹³ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁴ βέβαιος, firm, secure.

καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά
σε — κατέναντι¹ οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ
ζωοποιούντος² τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ
ὄντα ὡς ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, 18
εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ
εἰρημένον, Οὕτως³ ἔσται τὸ σπέρμα⁴ σου. Καὶ μὴ 19
ἀσθενήσας⁵ τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν⁶ τὸ ἑαυτοῦ
σῶμα ἥδη νενεκρωμένον⁷ — ἑκατονταέτης⁸ που⁹
ὑπάρχων — καὶ τὴν νέκρωσιν¹⁰ τῆς μήτρας¹¹ Σάρρας¹²
εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη¹³ τῇ 20
ἀπιστίᾳ,¹⁴ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη¹⁵ τῇ πίστει, δοὺς δόξαν
τῷ θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς¹⁶ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,¹⁷ 21
δυνατός¹⁸ ἐστὶν καὶ ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη¹⁹ αὐτῷ 22
εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι 23
ἐλογίσθη¹⁹ αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει 24

¹ κατέναντι, over against, opposite. ² ζωοποιέω, make alive, make to live. ³ οὕτως, thus, so. ⁴ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ⁵ ἀσθενέω, be weak, sick. ⁶ κατανόέω, observe, understand. ⁷ νεκρόω, put to death, render weak. ⁸ ἑκατονταέτης, hundred years old. ⁹ που, somewhere, about. ¹⁰ νέκρωσις, εως, ή, death, putting to death. ¹¹ μήτρα, ας, ή, womb. ¹² Σάρρα, ας, ή, Sarah. ¹³ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁴ ἀπιστία, ας, ή, unbelief, unfaithfulness. ¹⁵ ἐνδυναμόω, strengthen, empower. ¹⁶ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹⁷ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁸ δυνατός, powerful, possible. ¹⁹ λογίζομαι, calculate, consider.

λογίζεσθαι,¹ τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα
 Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ 25
 τὰ παραπτώματα² ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν
 δικαίωσιν³ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες⁴ οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν 5
 θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ 2
 τὴν προσαγωγήν⁵ ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν
 ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα⁶ ἐπ' ἐλπίδι
 τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 3
 καυχώμεθα⁶ ἐν ταῖς θλίψεσιν,⁷ εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις⁷
 ὑπομονὴν⁸ κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ⁸ δοκιμὴν,¹⁰ ἡ 4
 δὲ δοκιμὴ¹⁰ ἐλπίδα: ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει,¹¹ ὅτι ἡ 5
 ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται¹² ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ
 πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, 6
 ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν,¹³ κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν¹⁴

¹ λογίζομαι, calculate, consider. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ⁴ δικαίω, justify, pronounce righteous. ⁵ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ⁶ καυχάομαι, boast, glory. ⁷ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ⁸ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ⁹ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁰ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval. ¹¹ καταισχύνω, put to shame, shame. ¹² ἐκχέω, pour out, shed. ¹³ ἀσθενής, weak, infirm. ¹⁴ ἀσεβής, ungodly, impious.

ἀπέθανεν. Μόλις¹ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται: 7

ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα² τις καὶ τολμᾷ³ ἀποθανεῖν. 8

Συνίστησιν⁴ δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός,

ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν⁵ ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν

ἀπέθανεν. Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες⁶ νῦν ἐν 9

τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς

ὀργῆς.⁷ Εἰ γὰρ ἐχθροὶ⁸ ὄντες καταηλλάγημεν⁹ τῷ θεῷ 10

διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον

καταλλαγέντες⁹ σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ 11

μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι¹⁰ ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ

κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν

καταλλαγὴν¹¹ ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ¹² δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν 12

κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ

οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν,¹³ ἐφ'

¹ μόλις, with difficulty, hardly. ² τάχα, perhaps, possibly. ³ τολμᾶω, dare, endure. ⁴ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁵ ἀμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ⁶ δικαιώω, justify, pronounce righteous. ⁷ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ⁸ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ⁹ καταλλάσσω, reconcile. ¹⁰ καυχάομαι, boast, glory. ¹¹ καταλλαγὴ, ἥς, ἡ, reconciliation. ¹² ὥσπερ, just as, even as. ¹³ διέρχομαι, cross over, pass through.

ὅτι πάντες ἥμαρτον¹ – ἄχρι² γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν 13

κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,³ μὴ ὄντος νόμου. 14

Ἀλλ' ἐβασίλευσεν⁴ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι⁵

Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας⁶ ἐπὶ τῷ

ὁμοιώματι⁷ τῆς παραβάσεως⁸ Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος⁹

τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,¹⁰ οὕτως 15

καὶ τὸ χάρισμα.¹¹ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι¹⁰

οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ

καὶ ἡ δωρεὰ¹² ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ

χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.¹³ Καὶ οὐχ ὡς 16

δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος,⁶ τὸ δώρημα·¹⁴ τὸ μὲν γὰρ

κρίμα¹⁵ ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα,¹⁶ τὸ δὲ χάρισμα¹¹ ἐκ

πολλῶν παραπτωμάτων¹⁰ εἰς δικαίωμα.¹⁷ Εἰ γὰρ τῷ 17

τοῦ ἐνὸς παραπτώματι¹⁰ ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν⁴ διὰ

τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν¹⁸ τῆς

¹ ἁμαρτάνω, I sinned. ² ἄχρι, as far as, up to (gen). ³ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ⁴ βασιλεύω, reign, rule. ⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ⁶ ἁμαρτάνω, sin. ⁷ ὁμοίωμα, τοσ, τό, likeness, form. ⁸ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁹ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹⁰ παράπτωμα, τοσ, τό, trespass, falling away. ¹¹ χάρισμα, τοσ, τό, gift, undeserved favor. ¹² δωρεά, ἁς, ἡ, gift, free gift. ¹³ περισσεύω, abound, be rich. ¹⁴ δώρημα, τοσ, τό, gift, present. ¹⁵ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁶ κατάκριμα, τοσ, τό, penalty, condemnation. ¹⁷ δικαίωμα, τοσ, τό, regulation, righteous deed. ¹⁸ περισσεία, ἁς, ἡ, superfluity, surplus.

χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς¹ τῆς δικαιοσύνης
 λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν² διὰ τοῦ ἐνὸς
 Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα³ οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος⁴ 18
 εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,⁵ οὕτως καὶ δι'
 ἐνὸς δικαίωματος⁶ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
 δικαίωσιν⁷ ζωῆς. Ὡςπερ⁸ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς⁹ τοῦ 19
 ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοῖ¹⁰ κατεστάθησαν¹¹ οἱ
 πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς¹² τοῦ ἐνὸς δίκαιοι
 κατασταθήσονται¹¹ οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισῆλθεν, 20
 ἵνα πλεονάσῃ¹⁴ τὸ παράπτωμα·⁴ οὐ¹⁵ δὲ ἐπλεόνασεν¹⁴
 ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν¹⁶ ἡ χάρις· ἵνα ὥςπερ⁸ 21
 ἐβασίλευσεν² ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ
 χάρις βασιλεύσῃ² διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον,
 διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹ δωρεά, *ās*, ἡ, gift, free gift. ² βασιλεύω, reign, rule. ³ ἄρα, so, then. ⁴ παράπτωμα, *τος, τό*, trespass, falling away. ⁵ κατάκριμα, *τος, τό*, penalty, condemnation. ⁶ δικαίωμα, *τος, τό*, regulation, righteous deed. ⁷ δικαίωσις, *εως, ἡ*, justification, acquittal. ⁸ ὥςπερ, just as, even as. ⁹ παρακοή, *ῆς, ἡ*, disobedience. ¹⁰ ἁμαρτωλός, *ου, ὁ*, sinner. ¹¹ καθίστημι, set, constitute. ¹² ὑπακοή, *ῆς, ἡ*, obedience. ¹³ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ¹⁴ πλεονάζω, superabound, make to abound. ¹⁵ οὐ, where, when. ¹⁶ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις **6**
 πλεονάσῃ;² Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ **2**
 ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνοεῖτε³ ὅτι **3**
 ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν
 θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν⁴ οὖν **4**
 αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος⁵ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα
 ὥσπερ⁶ ἡγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
 πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι⁷ ζωῆς
 περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι⁸ γεγόναμεν τῷ **5**
 ὁμοιώματι⁹ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς
 ἀναστάσεως¹⁰ ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ **6**
 παλαιός¹¹ ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,¹² ἵνα
 καταργηθῇ¹³ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι¹⁴
 δουλεύειν¹⁵ ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν **7**
 δεδικαίωται¹⁶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν **8**

¹ ἐπιμένω, continue, remain. ² πλεονάζω, superabound, make to abound. ³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁴ συνθάπτω, bury along with. ⁵ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ⁶ ὥσπερ, just as, even as. ⁷ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ⁸ σύμφυτος, identified with, united with. ⁹ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁰ ἀνάστασις, εως, ή, resurrection, rising again. ¹¹ παλαιός, old, ancient. ¹² συνεσταυρώω, crucify together with. ¹³ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁴ μηκέτι, no longer. ¹⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁶ δικαίω, justify, pronounce righteous.

σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν¹ αὐτῷ: 9
 εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι²
 ἀποθνήσκει: θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι² κυριεύει.³ Ὁ γὰρ 10
 ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ:⁴ ὁ δὲ ζῇ, ζῇ
 τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε⁵ ἑαυτοὺς νεκροὺς 11
 μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ
 Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Μὴ οὖν βασιλευέτω⁶ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ⁷ ὑμῶν 12
 σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν⁸ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις⁹
 αὐτοῦ: μὴδὲ παριστάνετε¹⁰ τὰ μέλη¹¹ ὑμῶν ὄπλα¹² 13
 ἀδικίας¹³ τῇ ἁμαρτίᾳ: ἀλλὰ παραστήσατε¹⁰ ἑαυτοὺς
 τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη¹¹ ὑμῶν
 ὄπλα¹² δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ 14
 κυριεύσει: ³ οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

¹ συζῶ, live with, live together with. ² οὐκέτι, no longer, no more. ³ κυριεύω, be lord over, rule. ⁴ ἐφάπαξ, once for all, once. ⁵ λογίζομαι, calculate, consider. ⁶ βασιλεύω, reign, rule. ⁷ θνητός, subject to death, mortal. ⁸ ὑπακούω, obey, listen. ⁹ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ¹⁰ παρίστημι, be present, stand by. ¹¹ μέλος, οὐς, τό, member, limb. ¹² ὄπλον, οὐ, τό, tool, implement. ¹³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν,¹ ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' 15
 ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ 16
 παριστάνετε² ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,³ δοῦλοι
 ἐστε ὃ ὑπακούετε,⁴ ἥτοι⁵ ἀμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ
 ὑπακοῆς³ εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἤτε 17
 δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας, ὑπηκούσατε⁴ δὲ ἐκ καρδίας εἰς
 ὃν παρεδόθητε τύπον⁶ διδασκῆς;⁷ ἐλευθερωθέντες⁸ δὲ 18
 ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἐδουλώθητε⁹ τῇ δικαιοσύνῃ. 19
 Ἀνθρώπινον¹⁰ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν¹¹ τῆς σαρκὸς
 ὑμῶν: ὥσπερ¹² γὰρ παρεστήσατε² τὰ μέλη¹³ ὑμῶν
 δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ¹⁴ καὶ τῇ ἀνομίᾳ¹⁵ εἰς τὴν ἀνομίαν,
 οὕτως¹⁶ νῦν παραστήσατε² τὰ μέλη¹³ ὑμῶν δοῦλα τῇ
 δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.¹⁷ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς 20
 ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι¹⁸ ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν 21
 καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;¹⁹ Τὸ γὰρ

¹ ἀμαρτάνω, sin. ² παρίστημι, be present, stand by. ³ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁴ ὑπακούω, obey, listen. ⁵ ἥτοι, either, or of course. ⁶ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁷ διδασκή, ἡς, ἡ, teaching, instruction. ⁸ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁹ δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹⁰ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ¹¹ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹² ὥσπερ, just as, even as. ¹³ μέλος, ους, τό, member, limb. ¹⁴ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁵ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹⁶ οὕτως, thus, so. ¹⁷ ἁγιασμός, ου, ὁ, consecration, holiness. ¹⁸ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁹ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed.

τέλος¹ ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ² δὲ ἐλευθερωθέντες³ 22

ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες⁴ δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν

καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,⁵ τὸ δὲ τέλος¹ ζωῆν αἰώνιον.

Τὰ γὰρ ὀψώνια⁶ τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ 23

χάρισμα⁷ τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ

κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,⁸ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – 7

ὅτι ὁ νόμος κυριεύει⁹ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον

ζῇ· Ἡ γὰρ ὑπανδρος¹⁰ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεσται¹¹ 2

νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται¹² ἀπὸ τοῦ

νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα¹³ οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός 3

μοιχαλὶς¹⁴ χρηματίζει,¹⁵ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν

δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρη¹⁶ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου,

τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα,¹⁴ γενομένην ἀνδρὶ

ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε¹⁷ 4

¹ τέλος, ους, τό, end, purpose. ² νυνί, now, already. ³ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁴ δουλῶ, enslave, bring under subjection. ⁵ ἁγιασμός, οὐ, ὁ, consecration, holiness. ⁶ ὀψώνιον, ου, τό, compensation, wages. ⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁸ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁹ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁰ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ¹¹ δέω, bind, tie. ¹² καταργέω, make ineffective, abolish. ¹³ ἄρα, so, then. ¹⁴ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ¹⁵ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁶ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁷ θανατώω, put to death, subdue.

τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ
γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα
καρποφορήσωμεν¹ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, 5
τὰ παθήματα² τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου
ἐνηργεῖτο³ ἐν τοῖς μέλεσιν⁴ ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι
τῷ θανάτῳ. Νυνὶ⁵ δὲ κατηργήθημεν⁶ ἀπὸ τοῦ νόμου, 6
ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,⁷ ὥστε δουλεύειν⁸
ἡμᾶς ἐν καινότητι⁹ πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι¹⁰
γράμματος.¹¹

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἀμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ 7
τὴν ἀμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ
ἐπιθυμίαν¹² οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ
ἐπιθυμήσεις: ¹³ἀφορμὴν¹⁴ δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία διὰ 8
τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο¹⁵ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν:
χωρὶς¹⁶ γὰρ νόμου ἀμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς 9

¹ καρποφορέω, bear fruit. ² πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ³ ἐνεργέω, work, effect. ⁴ μέλος, ους, τό, member, limb. ⁵ νυνί, now, already. ⁶ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ⁸ δουλεύω, serve, am a slave. ⁹ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ¹⁰ παλαιότης, ητος, ή, age, oldness. ¹¹ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹² ἐπιθυμία, ας, ή, desire, passion. ¹³ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁴ ἀφορμή, ης, ή, occasion, opportunity. ¹⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁶ χωρίς, separate, apart from (gen).

νόμου ποτέ:¹ ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία
 ἀνέζησεν,² ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολή 10
 ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν³ 11
 λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν⁴ με, καὶ δι'
 αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ 12
 ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ 13
 γέγονεν θάνατος· Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
 φανῇ⁵ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη⁶
 θάνατον – ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν⁷ ἁμαρτωλὸς⁸ ἡ
 ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος 14
 πνευματικός⁹ ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκικός¹⁰ εἰμι,
 πεπραμένος¹¹ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ 15
 κατεργάζομαι,⁶ οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο
 πράσσω:¹² ἀλλ' ὁ μισῶ,¹³ τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, 16
 τοῦτο ποιῶ, σύμφημι¹⁴ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ¹⁵ δὲ 17
 οὐκέτι¹⁶ ἐγὼ κατεργάζομαι⁶ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα¹⁷ ἐν

¹ ποτέ, once, at some time. ² ἀναζάω, live again, be resurrected. ³ ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ⁴ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ⁵ φαίνω, shine, appear. ⁶ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁷ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁸ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ⁹ πνευματικός, spiritual. ¹⁰ σαρκικός, fleshly, carnal. ¹¹ πιπράσκω, sell. ¹² πράσσω, do, perform. ¹³ μισέω, hate, detest. ¹⁴ σύμφημι, concur, agree with. ¹⁵ νυνί, now, already. ¹⁶ οὐκέτι, no longer, no more. ¹⁷ οἰκέω, inhabit, dwell.

ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ¹ ἐν ἐμοί, τοῦτ' 18
 ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν
 παράκειται² μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι³ τὸ καλὸν οὐχ
 εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω 19
 κακόν, τοῦτο πράσσω.⁴ Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγώ, τοῦτο 20
 ποιῶ, οὐκέτι⁵ ἐγὼ κατεργάζομαι³ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα
 ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα⁶ τὸν νόμον τῷ θέλοντι 21
 ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.² 22
 Συνήδομαι⁷ γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω⁸
 ἄνθρωπον· βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν⁹ 23
 μου ἀντιστρατευόμενον¹⁰ τῷ νόμῳ τοῦ νοός¹¹ μου, καὶ
 αἰχμαλωτίζοντά¹² με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι
 ἐν τοῖς μέλεσίν⁹ μου. Ταλαίπωρος¹³ ἐγὼ ἄνθρωπος· 24
 τίς με ῥύσεται¹⁴ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25
 Εὐχαριστῶ¹⁵ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου
 ἡμῶν. Ἄρα⁶ ὅν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί¹¹ δουλεύω¹⁶

¹ οἰκέω, inhabit, dwell. ² παράκειμαι, be present, at hand. ³ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ πράσσω, do, perform. ⁵ οὐκέτι, no longer, no more. ⁶ ἄρα, so, then. ⁷ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ⁸ ἔσω, within, inside. ⁹ μέλος, οὐς, τό, member, limb. ¹⁰ ἀντιστρατεύω, make war against. ¹¹ νοός, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹² αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ¹³ ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹⁴ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁵ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ¹⁶ δουλεύω, serve, am a slave.

νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα¹ νῦν κατάκριμα² τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ **8**
κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ **2**
νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ
ἠλευθέρωσέν³ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ
θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον⁴ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει⁵ **3**
διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
ὁμοιώματι⁶ σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας
κατέκρινεν⁷ τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: ἵνα τὸ **4**
δικαίωμα⁸ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ
σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ **5**
κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν:⁹ οἱ δὲ
κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα¹⁰ **6**
τῆς σαρκὸς θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα¹⁰ τοῦ πνεύματος
ζωὴ καὶ εἰρήνη: διότι¹¹ τὸ φρόνημα¹⁰ τῆς σαρκὸς ἐχθρα **7**

¹ ἄρα, so, then. ² κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ³ ἠλευθέρω, set free, exempt (from liability). ⁴ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁵ ἡσθενέω, be weak, sick. ⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁷ κατακρίνω, condemn. ⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁹ φρονέω, think, judge. ¹⁰ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹¹ διότι, because, on this account. ¹² ἐχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility.

εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται,¹
οὐδὲ γὰρ δύνανται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι² οὐ 8
δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν 9
πνεύματι, εἴπερ³ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ⁴ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις
πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ 10
χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν,
τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα 11
τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ⁴ ἐν ὑμῖν, ὁ
ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσῃ⁵ καὶ τὰ
θνητὰ⁶ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικεῖν⁷ αὐτοῦ πνεῦμα
ἐν ὑμῖν.

Ἄρα⁸ οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται⁹ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ 12
κατὰ σάρκα ζῆν· εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε 13
ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις¹⁰ τοῦ
σώματος θανατοῦτε,¹¹ ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι 14
θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε 15

¹ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ² ἀρέσκω, please, serve. ³ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ⁴ οἰκέω, inhabit, dwell.

⁵ ζωοποιέω, make alive, make to live. ⁶ θνητός, subject to death, mortal. ⁷ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ⁸ ἄρα, so, then. ⁹ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹⁰ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ¹¹ θανατώω, put to death, subdue.

πνεῦμα δουλείας¹ πάλιν εἰς φόβον,² ἀλλ' ἐλάβετε
 πνεῦμα υἰοθεσίας,³ ἐν ᾧ κρᾶζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. 16
 Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ⁴ τῷ πνεύματι ἡμῶν,
 ὅτι ἐσμεν τέκνα θεοῦ: εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι:⁵ 17
 κληρονόμοι⁵ μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι⁶ δὲ χριστοῦ:
 εἴπερ⁷ συμπάσχομεν,⁸ ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.⁹

Λογίζομαι¹⁰ γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια¹¹ τὰ παθήματα¹² τοῦ νῦν 18
 καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι¹³
 εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία¹⁴ τῆς κτίσεως¹⁵ τὴν 19
 ἀποκάλυψιν¹⁶ τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.¹⁷ Τῇ 20
 γὰρ ματαιότητι¹⁸ ἡ κτίσις¹⁵ ὑπετάγη,¹⁹ οὐχ ἑκούσα,²⁰
 ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα,¹⁹ ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ 21
 κτίσις¹⁵ ἐλευθερωθήσεται²¹ ἀπὸ τῆς δουλείας¹ τῆς
 φθορᾶς²² εἰς τὴν ἐλευθερίαν²³ τῆς δόξης τῶν τέκνων

¹ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ² φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ³ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁴ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁶ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ⁷ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ⁸ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ⁹ συνδοξάζω, glorify together with. ¹⁰ λογίζομαι, calculate, consider. ¹¹ ἄξιος, worthy, deserving. ¹² πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹³ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁴ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ¹⁵ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁶ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁷ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁸ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ¹⁹ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ²⁰ ἐκόν, of one's own free will, voluntarily. ²¹ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ²² φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ²³ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom.

τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις¹ συστενάζει² 22
καὶ συνωδίνει³ ἄχρι⁴ τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 23
αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν⁵ τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,⁶ υἱοθεσίαν⁷
ἀπεκδεχόμενοι,⁸ τὴν ἀπολύτρωσιν⁹ τοῦ σώματος
ἡμῶν. Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη 24
οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;¹⁰ Εἰ 25
δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν,¹⁰ δι' ὑπομονῆς¹¹
ἀπεκδεχόμεθα.⁸

Ὡσαύτως¹² δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται¹³ ταῖς 26
ἀσθενείαις¹⁴ ἡμῶν: τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθό¹⁵ δεῖ,
οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει¹⁶
ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς¹⁷ ἀλαλήτοις: ὁ δὲ ἐρευνῶν¹⁹ 27
τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα²⁰ τοῦ πνεύματος, ὅτι

¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ² συστενάζω, lament, groan together. ³ συνωδίνω, suffer agony together. ⁴ ἄχρι, as far as, up to (gen). ⁵ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁶ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ⁷ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁸ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ⁹ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁰ ἐλπίζω, hope, hope for. ¹¹ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹² ὡσαύτως, likewise. ¹³ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ¹⁴ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁵ καθό, in so far as, as. ¹⁶ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ¹⁷ στεναγμός, οὔ, ὁ, groan, groaning. ¹⁸ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ¹⁹ ἐρευνάω, search diligently. ²⁰ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking.

κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει¹ ὑπὲρ ἀγίων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι 28
 τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ² εἰς ἀγαθόν,
 τοῖς κατὰ πρόθεσιν³ κλητοῖς⁴ οὖσιν. Ὅτι οὖς προέγνω, 29
 καὶ προώρισεν⁶ συμμόρφους⁷ τῆς εἰκόνης⁸ τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον⁹ ἐν πολλοῖς
 ἀδελφοῖς: οὖς δὲ προώρισεν,⁶ τούτους καὶ ἐκάλεσεν: 30
 καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν:¹⁰ οὖς δὲ
 ἐδικαίωσεν,¹⁰ τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς 31
 καθ' ἡμῶν; Ὅς γε¹¹ τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,¹² 32
 ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ
 καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται;¹³ Τίς 33
 ἐγκαλέσει¹⁴ κατὰ ἐκλεκτῶν¹⁵ θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων:¹⁰ 34
 τίς ὁ κατακρίνων;¹⁶ Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ
 καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ

¹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ² συνεργέω, work together. ³ πρόθεσις, εἰς, ἡ, setting forth, purpose. ⁴ κλητός, called, summoned. ⁵ προγινώσκω, know beforehand. ⁶ προορίζω, predetermine, foreordain. ⁷ σύμμορφος, similar in form, similar. ⁸ εἰκών, ὄνομα, ἡ, image, likeness. ⁹ πρωτότοκος, first-born. ¹⁰ δικαίω, justify, pronounce righteous. ¹¹ γέ, indeed, at least. ¹² φείδομαι, spare, abstain. ¹³ χαρίζομαι, give freely, forgive. ¹⁴ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ¹⁵ ἐκλεκτός, chosen, elect. ¹⁶ κατακρίνω, condemn.

ἐντυγχάνει¹ ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει² ἀπὸ τῆς 35
 ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις,³ ἢ στενοχωρία,⁴ ἢ
 διωγμός,⁵ ἢ λιμός,⁶ ἢ γυμνότης,⁷ ἢ κίνδυνος,⁸ ἢ
 μάχαιρα;⁹ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἐνεκέν¹⁰ σου 36
 θανατούμεθα¹¹ ὅλην τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν¹² ὡς
 πρόβατα¹³ σφαγῆς.¹⁴ Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν 37
 ὑπερνικῶμεν¹⁵ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38
 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε
 ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα¹⁶
 οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα¹⁷ οὔτε βάθος¹⁸ οὔτε τις 39
 κτίσις¹⁹ ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι² ἀπὸ τῆς
 ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,²⁰ 9
 συμμαρτυροῦσής²¹ μοι τῆς συνειδήσεώς²² μου ἐν

¹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ² χωρίζω, separate, depart. ³ θλίψις, εως, ἢ, tribulation, persecution. ⁴ στενοχωρία, ας, ἢ, difficulty, distress. ⁵ διωγμός, οὔ, ὁ, persecution. ⁶ λιμός, οὔ, ὁ, hunger, famine. ⁷ γυμνότης, ητος, ἢ, nakedness, exposure. ⁸ κίνδυνος, οὔ, ὁ, danger, peril. ⁹ μάχαιρα, ης, ἢ, sword. ¹⁰ ἕνεκεν, for the sake of, on account of. ¹¹ θανατόω, put to death, subdue. ¹² λογιζομαι, calculate, consider. ¹³ πρόβατον, οὔ, τό, sheep. ¹⁴ σφαγή, ης, ἢ, slaughter, sacrifice. ¹⁵ ὑπερνικῶ, prevail completely. ¹⁶ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ¹⁷ ὕψωμα, τος, τό, height, lofty thing. ¹⁸ βάθος, οὔ, τό, depth, deep. ¹⁹ κτίσις, εως, ἢ, creation, creature. ²⁰ ψεύδομαι, lie. ²¹ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ²² συνείδησις, εως, ἢ, conscience.

πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη¹ μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ 2
 ἀδιάλειπτος² ὁδύνη³ τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν⁴ γὰρ 3
 αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα⁵ εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν
 ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν⁶ μου κατὰ σάρκα: 4
 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλίται,⁷ ὧν ἡ υἰοθεσία⁸ καὶ ἡ δόξα
 καὶ αἱ διαθήκαι⁹ καὶ ἡ νομοθεσία¹⁰ καὶ ἡ λατρεία¹¹ καὶ
 αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ 5
 κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς¹² εἰς
 τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Οὐχ οἷον¹³ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν¹⁴ ὁ 6
 λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι
 Ἰσραήλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα¹⁵ Ἀβραάμ, πάντες 7
 τέκνα: ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.¹⁵ 8
 Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ
 θεοῦ: ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται¹⁶ εἰς
 σπέρμα.¹⁵ Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν 9
 καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ¹⁷ υἱός. 10

¹ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ² ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ³ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ⁴ εὐχόμεναι, pray, wish. ⁵ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁶ συγγενής, kindred, relative. ⁷ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ⁸ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁹ διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ¹⁰ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹¹ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹² εὐλογητός, well spoken of, blessed. ¹³ οἷος, such as, of what kind. ¹⁴ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹⁵ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹⁶ λογίζομαι, calculate, consider. ¹⁷ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah.

Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα¹ ἐξ ἐνὸς κοίτην²
 ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν – μήπω³ γὰρ 11
 γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων⁴ τι ἀγαθὸν ἢ κακόν,
 ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν⁵ πρόθεσις⁶ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ
 ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ 12
 μείζων δουλεύσει⁷ τῷ ἐλάσσονι.⁸ Καθὼς γέγραπται, 13
 Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαΰ ἐμίσησα.⁹
 Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία¹⁰ παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. 14
 Τῷ γὰρ Μωϋσῇ λέγει, Ἐλέησω¹¹ ὃν ἂν ἐλεῶ,¹¹ καὶ
 οἰκτειρήσω¹² ὃν ἂν οἰκτείρω.¹² Ἄρα¹³ οὖν οὐ τοῦ 16
 θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,¹⁴ ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος¹¹
 θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ¹⁵ ὅτι Εἰς αὐτὸ 17
 τοῦτο ἐξήγειρά¹⁶ σε, ὅπως ἐνδείξωμαι¹⁷ ἐν σοὶ τὴν
 δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ¹⁸ τὸ ὄνομά μου ἐν
 πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα¹³ οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ.¹¹ ὃν δὲ θέλει 18

¹ Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ² κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ³ μήπω, not yet. ⁴ πράσσω, do, perform. ⁵ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁷ δουλεύω, serve, am a slave. ⁸ ἐλάσσων, lesser, less. ⁹ μισέω, hate, detest. ¹⁰ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹¹ ἐλεέω, have mercy, pity. ¹² οἰκτείρω, pity, have compassion on. ¹³ ἄρα, so, then. ¹⁴ πρέχω, run, exercise myself. ¹⁵ Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹⁶ ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹⁷ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁸ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim.

σκληρύνει.¹

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;² Τῷ γὰρ βουλήματι³ 19
 αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν;⁴ Μενούγγε,⁵ ὦ⁶ ἄνθρωπε, σὺ 20
 τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος⁷ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ
 πλάσμα⁸ τῷ πλάσαντι,⁹ Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἡ 21
 οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς¹⁰ τοῦ πηλοῦ,¹¹ ἐκ τοῦ
 αὐτοῦ φεράματος¹² ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν¹³ σκευὸς,¹⁴
 ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;¹⁵ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι¹⁶ τὴν 22
 ὀργήν,¹⁷ καὶ γνωρίσαι¹⁸ τὸ δυνατόν¹⁹ αὐτοῦ, ἤνεγκεν
 ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ²⁰ σκευὴ¹⁴ ὀργῆς¹⁷ κατηρτισμένα
 εἰς ἀπώλειαν;²² καὶ ἵνα γνωρίσῃ¹⁸ τὸν πλοῦτον²³ τῆς 23
 δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ¹⁴ ἐλέους,²⁴ ἃ προητοίμασεν²⁵ εἰς
 δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, 24
 ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὠσῇ λέγει, Καλέσω 25

¹ σκληρύνω, harden. ² μέμφομαι, find fault with, blame. ³ βούλημα, τοσ, τό, purpose, will. ⁴ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁵ μενούγγε, on the contrary, indeed. ⁶ ὦ, Oh! omega. ⁷ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ⁸ πλάσμα, τοσ, τό, image, figure. ⁹ πλάσσω, form, mold. ¹⁰ κεραμεύς, ἐως, ὁ, potter. ¹¹ πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ¹² φέραμα, τοσ, τό, that which is mixed, lump. ¹³ τιμή, ἥς, ἡ, honor, price. ¹⁴ σκευός, ους, τό, vessel, goods (plural). ¹⁵ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ¹⁶ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁷ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ¹⁸ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁹ δυνατός, powerful, possible. ²⁰ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²¹ καταρτίζω, mend, fit. ²² ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ²³ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁴ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²⁵ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine.

τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην
 ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ¹ ἐρρήθη 26
 αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ
 θεοῦ ζῶντος. Ἡσαΐας² δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, 27
 Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς³ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ ὡς ἡ ἄμμος⁴ τῆς
 θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα⁵ σωθήσεται: λόγον γὰρ 28
 συντελῶν⁶ καὶ συντέμνων⁷ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον
 συντετμημένον⁷ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ 29
 καθὼς προείρηκεν⁸ Ἡσαΐας,² Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ⁹
 ἐγκατέλιπεν¹⁰ ἡμῖν σπέρμα,¹¹ ὡς Σόδομα¹² ἂν
 ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα¹³ ἂν ὠμοιώθημεν.¹⁴
 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα¹⁵ 30
 δικαιοσύνην, κατέλαβεν¹⁶ δικαιοσύνην, δικαιοσύνην
 δὲ τὴν ἐκ πίστεως: Ἰσραὴλ δέ, διώκων¹⁵ νόμον 31
 δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.¹⁷ 32

¹ οὗ, where, when. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ ἀριθμός, οὗ, ὁ, number, total. ⁴ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ⁵ κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ⁶ συντελέω, complete, accomplish. ⁷ συντέμνω, cut short, shorten. ⁸ προλέγω, say beforehand, forewarn. ⁹ σαβαώθ, hosts, armies. ¹⁰ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹¹ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹² Σόδομα, ων, τό, Sodom. ¹³ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ¹⁴ ὁμοίω, make like, liken. ¹⁵ διώκω, pursue, persecute. ¹⁶ καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ¹⁷ φθάνω, come before another, anticipate.

Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου:

προσέκοψαν¹ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος,² καθὼς 33

γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος

καὶ πέτραν³ σκανδάλου:⁴ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ'

αὐτῷ οὐ καταισχυνήσεται.⁵

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία⁶ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις⁷ 10

ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν.⁸

Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον⁹ θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' 2

οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.¹⁰ Ἀγνοοῦντες¹¹ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ 3

δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες

στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.¹² 4

Τέλος¹³ γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ

πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν 5

ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται

ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, 6

¹ προσκόπτω, strike against, stumble. ² πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ³ πέτρα, ας, ἡ, rock.

⁴ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁵ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁶ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ⁷ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ⁸ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ⁹ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁰ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹¹ ἀγνοέω, ους, ὁ, not know, be unaware. ¹² ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹³ τέλος, ους, τό, end, purpose.

Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν
οὐρανόν;— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν¹ — ἢ, Τίς 7
καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;²— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν
ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.³ Ἀλλὰ τί λέγεις; Ἐγγύς⁴ σου τὸ 8
ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου:
τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· ὅτι 9
ἐὰν ὁμολογήσῃς⁵ ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν,
καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν
ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται 10
εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται⁵ εἰς
σωτηρίαν.⁶ Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ'⁷ 11
αὐτῷ οὐ κατασχυνθήσεται.⁷ Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή⁸ 12
Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος;⁹ ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος
πάντων, πλουτῶν¹⁰ εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους¹¹
αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἀν ἐπικαλέσεται¹¹ τὸ ὄνομα κυρίου 13
σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται¹¹ εἰς ὃν οὐκ 14

¹ κατὰγω, bring down, lead down. ² ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ³ ἀνάγω, lead up, restore.

⁴ ἐγγύς, near. ⁵ ὁμολογέω, confess, profess. ⁶ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ⁷ κατασχύνω, put to shame,

shame. ⁸ διαστολή, ἥς, ἡ, difference, distinction. ⁹ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellenic. ¹⁰ πλουτέω, be rich, become rich.

¹¹ ἐπικαλέω, call upon, invoke.

ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν;

Πῶς δὲ ἀκούουσιν χωρὶς¹ κηρύσσοντος; Πῶς δὲ 15

κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλώσιν; Καθὼς γέγραπται,

Ὡς ὠραῖοι² οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην,

τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ.

Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν³ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας⁴ 16

γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ⁵ ἡμῶν; Ἄρα⁶ 17

ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,⁵ ἡ δὲ ἀκοή⁵ διὰ ῥήματος θεοῦ. 18

Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε;⁷ Εἰς πᾶσαν

τὴν γῆν ἐξηλθεν ὁ φθόγγος⁸ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα⁹

τῆς οἰκουμένης¹⁰ τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, μὴ 19

οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ

παραζηλώσω¹¹ ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτω¹²

παροργιῶ¹³ ὑμᾶς. Ἡσαΐας⁴ δὲ ἀποτολμᾷ¹⁴ καὶ λέγει, 20

Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς¹⁵ ἐγενόμην

¹ χωρὶς, separate, apart from (gen). ² ὠραῖος, beautiful, fair. ³ ὑπακούω, obey, listen. ⁴ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁵ ἀκοή, ἤσ, ἡ, hearing, report. ⁶ ἄρα, so, then. ⁷ μενοῦνγε, on the contrary, indeed. ⁸ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ⁹ πέρασ, ατος, τό, limit, end. ¹⁰ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ¹¹ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ¹² ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹³ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ¹⁴ ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ¹⁵ ἐμφανῆς, visible, manifest.

τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, 21

Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα¹ τὰς χεῖράς μου πρὸς

λαὸν ἀπειθοῦντα² καὶ ἀντιλέγοντα.³

Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο⁴ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ 11

γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης⁵ εἰμί, ἐκ σπέρματος⁶

Ἀβραάμ, φυλῆς⁷ Βενιαμίν.⁸ Οὐκ ἀπόσωτο⁴ ὁ θεὸς 2

τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.⁹ Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλῖα¹⁰

τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει¹¹ τῷ θεῷ κατὰ τοῦ

Ἰσραὴλ, λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου 3

ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά¹² σου κατέσκαψαν.¹³

καὶ ἐγὼ ὑπελείφθην¹⁴ μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν

μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;¹⁵ Κατέλιπον 4

ἐμαυτῷ¹⁷ ἑπτακισχιλίους¹⁸ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ

ἔκαμψαν¹⁹ γόνυ²⁰ τῇ Βάαλ.²¹ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν 5

καιρῷ λείμμα²² κατ' ἐκλογὴν²³ χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ 6

¹ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ² ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ³ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ⁴ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ⁵ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ⁶ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ⁷ φυλή, ἡς, ἡ, tribe, race.

⁸ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ⁹ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁰ Ἡλίας, ου, ὁ, Elijah. ¹¹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede.

¹² θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹³ κατασκάπτω, tear down, demolish. ¹⁴ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ¹⁵ χρηματισμός, ου, ὁ, divine response, oracle. ¹⁶ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁷ ἐμαυτοῦ, of myself. ¹⁸ ἑπτακισχίλιοι, seven thousand, 7000. ¹⁹ κάμπτω, bend, bow. ²⁰ γόνυ, ατος, τό, knee. ²¹ Βάαλ, ὁ, Baal. ²² λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ²³ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice.

χάριτι, οὐκέτι¹ ἐξ ἔργων· ἐπεὶ² ἡ χάρις οὐκέτι¹ γίνεται
 χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι¹ ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ² τὸ
 ἔργον οὐκέτι¹ ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ³ 7
 Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν,⁴ ἡ δὲ ἐκλογὴ⁵ ἐπέτυχεν,⁴
 οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν·⁶ καθὼς γέγραπται, 8
 Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,⁷
 ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα⁸ τοῦ μὴ ἀκούειν,
 ἕως τῆς σήμερον⁹ ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω 9
 ἡ τράπεζα¹⁰ αὐτῶν εἰς παγίδα¹¹ καὶ εἰς θήραν,¹² καὶ εἰς
 σκάνδαλον,¹³ καὶ εἰς ἀνταπόδομα¹⁴ αὐτοῖς· 10
 σκοτισθήτωσαν¹⁵ οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,
 καὶ τὸν νῶτον¹⁶ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.¹⁷ Λέγω 11
 οὖν, μὴ ἔπταισαν¹⁸ ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
 τῷ αὐτῶν παραπτώματι¹⁹ ἡ σωτηρία²⁰ τοῖς ἔθνεσιν, εἰς
 τὸ παραζηλῶσαι²¹ αὐτοῦς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα¹⁹ 12

¹ οὐκέτι, no longer, no more. ² ἐπεὶ, when, since. ³ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁴ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ⁵ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ παρώω, harden, render callous. ⁷ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ⁸ οὖς, ους, τό, ear. ⁹ σήμερον, today, now. ¹⁰ τράπεζα, ἡς, ἡ, table. ¹¹ παγίς, ἰδος, ἡ, trap, snare. ¹² θήρα, ας, ἡ, net, trap. ¹³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁴ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ¹⁵ σκοτίζω, darken. ¹⁶ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ¹⁷ συγκαμπτω, (cause to) bend, bend together. ¹⁸ πταίω, cause to stumble, stumble. ¹⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²⁰ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²¹ παραζηλόω, provoke to jealousy, make jealous.

αὐτῶν πλοῦτος¹ κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα² αὐτῶν
 πλοῦτος¹ ἐθνῶν, πόσῳ³ μᾶλλον τὸ πλήρωμα⁴ αὐτῶν;

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ 13
 ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν⁵ μου δοξάζω: εἰ πως 14
 παραζηλώσω⁶ μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ
 αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή⁷ αὐτῶν καταλλαγή⁸ κόσμου, 15
 τίς ἡ πρόσληψις,⁹ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ 16
 ἀπαρχή¹⁰ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα:¹¹ καὶ εἰ ἡ ῥίζα¹² ἁγία,
 καὶ οἱ κλάδοι.¹³ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων¹³ 17
 ἐξεκλάσθησαν,¹⁴ σὺ δὲ ἀγριέλαιος¹⁵ ὢν ἐνεκεντρίσθης
 ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς¹⁷ τῆς ῥίζης¹² καὶ τῆς
 πίότητος¹⁸ τῆς ἐλαίας¹⁹ ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ²⁰ τῶν 18
 κλάδων:¹³ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,²⁰ οὐ σὺ τὴν ῥίζαν¹²
 βασταύεις,²¹ ἀλλ' ἡ ῥίζα¹² σέ. Ἐρεῖς οὖν, 19

¹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ² ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ³ πόσος, how many? how great? ⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁵ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ⁶ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁷ ἀποβολή, ἥς, ἡ, rejection, loss. ⁸ καταλλαγή, ἥς, ἡ, reconciliation. ⁹ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ¹⁰ ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit. ¹¹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹² ῥίζα, ἥς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹³ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ¹⁴ ἐκκλάω, break off. ¹⁵ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹⁶ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹⁷ συγκοινωνός, ου, ὁ, partaker, participant. ¹⁸ πίότης, ἥτος, ἡ, fatness. ¹⁹ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ²⁰ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ²¹ βασταύω, bear, carry.

Ἐξεκλάσθησαν¹ κλάδοι,² ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.³ 20

Καλῶς·⁴ τῇ ἀπιστίᾳ⁵ ἐξεκλάσθησαν,¹ σὺ δὲ τῇ πίστει

ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρονεῖ,⁶ ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ 21

θεὸς τῶν κατὰ φύσιν⁷ κλάδων² οὐκ ἐφείσατο,⁸ μήπως⁹

οὐδέ σου φείσεται.⁸ Ἴδε οὖν χρηστότητα¹⁰ καὶ 22

ἀποτομίαν¹¹ θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν·¹¹

ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,¹⁰ ἐὰν ἐπιμείνης¹² τῇ

χρηστότητι·¹⁰ ἐπεὶ¹³ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.¹⁴ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, 23

ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν¹² τῇ ἀπιστίᾳ,⁵ ἐγκεντρισθήσονται·

δυνατὸς¹⁵ γὰρ ὁ θεὸς ἐστιν πάλιν ἐγκεντρίσαι³ αὐτούς.

Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν⁷ ἐξεκόπης¹⁴ ἀγριελαίου,¹⁶ 24

καὶ παρὰ φύσιν⁷ ἐνεκεντρίσθης³ εἰς καλλιέλαιον,¹⁷

πόσῳ¹⁸ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν,⁷

ἐγκεντρισθήσονται³ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;¹⁹

¹ ἐκκλάω, break off. ² κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ³ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ⁴ καλῶς, rightly, well.

⁵ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁶ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ⁷ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁸ φείδομαι, spare, abstain. ⁹ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁰ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ¹¹ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ¹² ἐπιμένω, continue, remain. ¹³ ἐπεὶ, when, since. ¹⁴ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ¹⁵ δυνατός, powerful, possible. ¹⁶ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹⁷ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree. ¹⁸ πόσος, how many? how great? ¹⁹ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree.

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον² 25
 τοῦτο, ἵνα μὴ ᾗτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,³ ὅτι πώρως
 ἀπὸ μέρους⁵ τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι⁶ οὗ τὸ
 πλήρωμα⁷ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ 26
 σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, Ὡς⁸ ἐκ Σιών ὁ
 ῥύόμενος,⁹ καὶ ἀποστρέψει¹⁰ ἀσεβείας¹¹ ἀπὸ Ἰακώβ: 27
 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,¹² ὅταν
 ἀφέλωμαι¹³ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ 28
 εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ¹⁴ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,¹⁵
 ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα¹⁶ γὰρ τὰ 29
 χαρίσματα¹⁷ καὶ ἡ κλῆσις¹⁸ τοῦ θεοῦ. Ὡςπερ¹⁹ γὰρ καὶ 30
 ὑμεῖς ποτὲ²⁰ ἠπειθήσατε²¹ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε²²
 τῇ τούτων ἀπειθείᾳ:²³ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν, 31
 τῷ ὑμετέρῳ²⁴ ἐλέει²⁵ ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν:²² 32

¹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ² μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ³ φρόνιμος, prudent, wise. ⁴ πώρως, εως, ἡ, hardness, obstinancy. ⁵ μέρος, ους, τό, part, portion. ⁶ ἄχρι, as far as, up to (gen). ⁷ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁸ ἦκω, have come, am present. ⁹ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁰ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹¹ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹² διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ¹³ ἀφαιρέω, take away, smite off. ¹⁴ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹⁵ ἐκλογή, ης, ἡ, (divine) selection, choice. ¹⁶ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ¹⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁸ κλῆσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ¹⁹ ὥσπερ, just as, even as. ²⁰ ποτέ, once, at some time. ²¹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²² ἐλέεω, have mercy, pity. ²³ ἀπειθεια, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ²⁴ ὑμέτερος, your. ²⁵ ἐλεος, ους, ὁ, pity, mercy.

συνέκλεισεν¹ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθήαν,²

ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.³

Ὡ⁴ βάθος⁵ πλούτου⁶ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως⁷ θεοῦ. Ὡς 33

ἀνεξερευνήτα⁸ τὰ κρίματα⁹ αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι¹⁰

αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν¹¹ κυρίου; Ἡ τίς 34

σύμβουλος¹² αὐτοῦ ἐγένετο; Ἡ τίς προέδωκεν¹³ αὐτῷ, 35

καὶ ἀνταποδοθήσεται¹⁴ αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' 36

αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς

αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹⁵ τοῦ 12

θεοῦ, παραστήσαι¹⁶ τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν¹⁷ ζῶσαν,

ἁγίαν, εὐάρεστον¹⁸ τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν¹⁹ λατρείαν²⁰

ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι²¹ τῷ αἰῶνι τούτῳ, 2

ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι²² τῇ ἀνακαινώσει²³ τοῦ νοῦς¹¹

¹ συγχλείω, shut, enclose. ² ἀπειθία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ³ ἐλεέω, have mercy, pity. ⁴ ὦ, Oh! omega.

⁵ βάθος, ους, τό, depth, deep. ⁶ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁷ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ⁸ ἀνεξερευνήτος, that cannot be searched into. ⁹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁰ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible.

¹¹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹² σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ¹³ προέδωμι, give in advance, give first.

¹⁴ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹⁵ οἰκτιρμός, οῦ, ὁ, compassion, pity. ¹⁶ παρίστημι, be present, stand by. ¹⁷ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹⁸ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁹ λογικός, thoughtful, reasonable. ²⁰ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ²¹ συσχηματίζω, conform to. ²² μεταμορφόω, change the form, transform. ²³ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing.

ὕμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν¹ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον² καὶ τέλειον.³

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ 3

ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν⁴ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,⁵
ἀλλὰ φρονεῖν⁵ εἰς τὸ σωφρονεῖν,⁶ ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς

ἐμέρισεν⁷ μέτρον⁸ πίστεως. Καθάπερ⁹ γὰρ ἐν ἐνὶ 4

σώματι μέλη¹⁰ πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη¹⁰ πάντα οὐ

τὴν αὐτὴν ἔχει πράξιν.¹¹ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα 5

ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη.¹⁰ 6

*Ἐχοντες δὲ χαρίσματα¹² κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν

ἡμῖν διάφορα,¹³ εἴτε προφητείαν,¹⁴ κατὰ τὴν

ἀναλογίαν¹⁵ τῆς πίστεως: εἴτε διακονίαν,¹⁶ ἐν τῇ 7

διακονίᾳ:¹⁶ εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ:¹⁷ εἴτε ὁ 8

παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει:¹⁸ ὁ μεταδιδούς,¹⁹ ἐν

ἀπλότητι:²⁰ ὁ προϊστάμενος,²¹ ἐν σπουδῇ:²² ὁ ἐλεῶν,²³

¹ δοκιμάζω, prove, approve. ² εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ³ τέλειος, complete, perfect. ⁴ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ⁵ φρονέω, think, judge. ⁶ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ⁷ μερίζω, divide, part. ⁸ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ⁹ καθάπερ, even as, just as. ¹⁰ μέλος, ους, τό, member, limb. ¹¹ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ¹² χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹³ διάφορος, various, different. ¹⁴ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ¹⁵ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ¹⁶ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ¹⁷ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁸ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ¹⁹ μεταδίδωμι, give a share of, share. ²⁰ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ²¹ προϊστέμι, rule. ²² σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ²³ ἐλεέω, have mercy, pity.

ἐν ἰλαρότητι.¹ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος.² 9
 Ἀποστρυφόντες³ τὸ πονηρόν, κολλώμενοι⁴ τῷ ἀγαθῷ. 10
 Τῇ φιλαδελφίᾳ⁵ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·⁶ τῇ τιμῇ⁷
 ἀλλήλους προηγούμενοι·⁸ τῇ σπουδῇ⁹ μὴ ὀκνηροί·¹⁰ 11
 τῷ πνεύματι ζέοντες·¹¹ τῷ κυρίῳ δουλεύοντες·¹² τῇ 12
 ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει¹³ ὑπομένοντες·¹⁴ τῇ
 προσευχῇ¹⁵ προσκαρτεροῦντες·¹⁶ ταῖς χρείαις¹⁷ τῶν 13
 ἁγίων κοινωνοῦντες·¹⁸ τὴν φιλοξενίαν¹⁹ διώκοντες.²⁰ 14
 Εὐλογεῖτε²¹ τοὺς διώκοντας²⁰ ὑμᾶς· εὐλογεῖτε,²¹ καὶ
 μὴ καταρᾶσθε.²² Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν 15
 μετὰ κλαιόντων.²³ Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες.²⁴ 16
 Μὴ τὰ ὑψηλὰ²⁵ φρονοῦντες,²⁴ ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς²⁶
 συναπαγόμενοι.²⁷ Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι²⁸ παρ' ἑαυτοῖς.
 Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ²⁹ κακοῦ ἀποδιδόντες.³⁰ 17

¹ ἰλαρότης, γητος, ἡ, cheerfulness, gladness. ² ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ³ ἀποστρυγέω, hate strongly, abhor. ⁴ κολλάω, glue, cleave. ⁵ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ⁶ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ⁷ τιμή, ἡς, ἡ, honor, price. ⁸ προηγέομαι, go before, consider better. ⁹ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹⁰ ὀκνηρός, lazy, idle. ¹¹ ζέω, be fervent, be hot. ¹² δουλεύω, serve, am a slave. ¹³ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ¹⁴ ὑπομένω, tarry, endure. ¹⁵ προσευχή, ἡς, ἡ, prayer, place for prayer. ¹⁶ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁷ χρεία, ας, ἡ, need, necessity. ¹⁸ κοινωνέω, have a share of, share. ¹⁹ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ²⁰ διώκω, pursue, persecute. ²¹ εὐλογέω, bless. ²² καταράσσομαι, curse. ²³ κλαίω, weep, weep for. ²⁴ φρονέω, think, judge. ²⁵ ὑψηλός, high, lofty. ²⁶ ταπεινός, humble, downcast. ²⁷ συναπάγω, lead away with, condescend to. ²⁸ φρόνιμος, prudent, wise. ²⁹ ἀντὶ, instead of, in place of. ³⁰ ἀποδίδωμι, give back, pay.

Προνοούμενοι¹ καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ 18
 δυνατόν,² τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων
 εἰρηνεύοντες.³ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,⁴ ἀγαπητοί, 19
 ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ:⁵ γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ
 ἐκδίκησις,⁶ ἐγὼ ἀνταποδώσω,⁷ λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν 20
 πεινᾷ⁸ ὁ ἐχθρός⁹ σου, ψώμιζε¹⁰ αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,¹¹
 πότιζε¹² αὐτόν: τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας¹³ πυρὸς
 σωρεύσεις¹⁴ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ¹⁵ ὑπὸ 21
 τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά¹⁵ ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹⁶ ὑποτασσέσθω:¹⁷ 13
 οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὔσαι
 ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι¹⁸ εἰσὶν. Ὡστε ὁ 2
 ἀντιτασσόμενος¹⁹ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ²⁰
 ἀνθεστήκεν:²¹ οἱ δὲ ἀνθεστηκότες²¹ ἑαυτοῖς κρίμα²²

¹ προνοέω, provide for, have regard for. ² δυνατός, powerful, possible. ³ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ⁴ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ⁵ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ⁶ ἐκδίκησις, εὖς, ἡ, vengeance, vindication. ⁷ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ⁸ πεινάω, hunger, am hungry. ⁹ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹⁰ ψώμιζω, feed with morsels, feed. ¹¹ διψάω, thirst, thirst for. ¹² ποτίζω, give drink to, cause to drink. ¹³ ἄνθραξ, ἄκος, ὁ, charcoal, coals. ¹⁴ σωρεύω, heap up, weigh down with. ¹⁵ νικάω, overcome, conquer. ¹⁶ ὑπερέχω, rise above, surpass. ¹⁷ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁸ τάσσω, arrange, appoint. ¹⁹ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ²⁰ διαταγή, ἥς, ἡ, ordinance, direction. ²¹ ἀνθίστημι, resist, oppose. ²² κρίμα, ὅς, τό, judgment, verdict.

λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες¹ οὐκ εἰσὶν φόβος² τῶν 3
 ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ
 φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις
 ἔπαινον³ ἐξ αὐτῆς· θεοῦ γὰρ διάκονός⁴ ἐστὶν σοι εἰς τὸ 4
 ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ⁵
 τὴν μάχαιραν⁶ φορεῖ·⁷ θεοῦ γὰρ διάκονός⁴ ἐστιν,
 ἔκδικος⁸ εἰς ὀργὴν⁹ τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.¹⁰ Διὸ 5
 ἀνάγκη¹¹ ὑποτάσσεσθαι,¹² οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν,⁹
 ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.¹³ Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ 6
 φόρους¹⁴ τελεῖτε·¹⁵ λειτουργοὶ¹⁶ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς
 αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.¹⁷ Ἀπόδοτε¹⁸ οὖν πᾶσιν 7
 τὰς ὀφειλάς·¹⁹ τῷ τὸν φόρον¹⁴ τὸν φόρον·¹⁴ τῷ τὸ
 τέλος²⁰ τὸ τέλος·²⁰ τῷ τὸν φόβον² τὸν φόβον·² τῷ τὴν
 τιμὴν²¹ τὴν τιμὴν.²¹

¹ ἄρχων, οντος, ὁ, ruler, prince. ² φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ³ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ⁴ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ⁵ εἰκῆ, without cause or reason, vainly. ⁶ μάχαιρα, ης, ἡ, sword. ⁷ φορέω, wear, bear. ⁸ ἐκδικος, ου, ὁ, avenging, punishing. ⁹ ὀργή, ης, ἡ, wrath, anger. ¹⁰ πράσσω, do, perform. ¹¹ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ¹² ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹³ συνείδησις, εως, ἡ, conscience. ¹⁴ φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ¹⁵ τελέω, finish, fulfill. ¹⁶ λειτουργός, ου, ὁ, minister, servant. ¹⁷ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁸ ἀποδίδωμι, give back, pay. ¹⁹ ὀφειλή, ης, ἡ, debt, duty. ²⁰ τέλος, ους, τό, end, purpose. ²¹ τιμή, ης, ἡ, honor, price.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε,¹ εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ 8
 γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, 9
 Οὐ μοιχεύσεις,² οὐ φονεύσεις,³ οὐ κλέψεις,⁴ οὐκ
 ἐπιθυμήσεις,⁵ καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ
 λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,⁶ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν
 πλησίον⁷ σου ὡς σεαυτόν.⁸ Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον⁷ 10
 κακὸν οὐκ ἐργάζεται·⁹ πλήρωμα¹⁰ οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ 11
 ὕπνου¹¹ ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον¹² ἡμῶν ἡ
 σωτηρία¹³ ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νῦν προέκοψεν,¹⁴ ἡ 12
 δὲ ἡμέρα ἤγγικεν·¹⁵ ἀποθώμεθα¹⁶ οὖν τὰ ἔργα τοῦ
 σκότους,¹⁷ καὶ ἐνδυσώμεθα¹⁸ τὰ ὄπλα¹⁹ τοῦ φωτός. Ὡς 13
 ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως²⁰ περιπατήσωμεν, μὴ κόμοις²¹
 καὶ μέθαις,²² μὴ κοίταις²³ καὶ ἀσελγείαις,²⁴ μὴ ἔριδι²⁵

¹ ὀφείλω, owe, ought. ² μοιχεύω, commit adultery. ³ φονεύω, kill, murder. ⁴ κλέπτω, steal. ⁵ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁶ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ⁷ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁸ σεαυτοῦ, yourself, of you. ⁹ ἐργάζομαι, work, word. ¹⁰ πλήρωμα, τὸς, τό, fullness, fulfillment. ¹¹ ὕπνος, οὐ, ὁ, sleep. ¹² ἐγγύτερον, nearer. ¹³ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ¹⁴ προκόπτω, proceed, advance. ¹⁵ ἐγγίζω, come near, approach. ¹⁶ ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ¹⁷ σκότος, οὐς, τό, darkness. ¹⁸ ἐνδύω, put on, clothe. ¹⁹ ὄπλον, οὐ, τό, tool, implement. ²⁰ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ²¹ κώμος, οὐ, ὁ, excessive feasting, carousing. ²² μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ²³ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ²⁴ ἀσελγεία, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ²⁵ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention.

καὶ ζήλῳ.¹ Ἄλλ' ἐνδύσασθε² τὸν κύριον Ἰησοῦν 14

χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν³ μὴ ποιείσθε, εἰς

ἐπιθυμίας.⁴

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα⁵ τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,⁶ μὴ εἰς 14

διακρίσεις⁷ διαλογισμῶν.⁸ Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν 2

πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν⁵ λάχανα⁹ ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν 3

μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,¹⁰ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν

ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.⁶

Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον¹¹ οἰκέτην;¹² Τῷ ἰδίῳ 4

κυρίῳ στήκει¹³ ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ· δυνατὸς¹⁴ γάρ

ἐστὶν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν 5

παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν

τῷ ἰδίῳ νοί¹⁵ πληροφορεῖσθω.¹⁶ Ὁ φρονῶν¹⁷ τὴν 6

ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ¹⁷ καὶ ὁ μὴ φρονῶν¹⁷ τὴν

ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.¹⁷ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει,

¹ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ² ἐνδύω, put on, clothe. ³ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ⁴ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ⁵ ἀσθενέω, be weak, sick. ⁶ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ⁷ διακρίσεις, εως, ἡ, act of passing judgment. ⁸ διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ⁹ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ¹⁰ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹¹ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹² οἰκέτης, ου, ὁ, house servant, household servant. ¹³ στήκω, stand, stand fast. ¹⁴ δυνατός, powerful, possible. ¹⁵ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁶ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹⁷ φρονέω, think, judge.

εὐχαριστεῖ¹ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ
 ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ¹ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν 7
 ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ 8
 ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ
 κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε
 ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ 9
 χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ
 νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.² Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν 10
 ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς³ τὸν ἀδελφόν
 σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα⁴ τῷ βήματι⁵ τοῦ
 χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι 11
 ἐμοὶ κάμψει⁶ πᾶν γόνυ,⁷ καὶ πᾶσα γλῶσσα
 ἐξομολογήσεται⁸ τῷ θεῷ. Ἄρα⁹ οὖν ἕκαστος ἡμῶν 12
 περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

¹ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ² κυριεύω, be lord over, rule. ³ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁴ παρίστημι, be present, stand by. ⁵ βῆμα, τοσ, τό, judgment seat. ⁶ κάμπτω, bend, bow. ⁷ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁸ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁹ ἄρα, so, then.

Μηκέτι¹ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε 13

μᾶλλον, τὸ μὴ τιθῆναι πρόσκομμα² τῷ ἀδελφῷ ἢ

σκάνδαλον.³ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι 14

οὐδὲν κοινὸν⁴ δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ⁵ τι

κοινὸν⁴ εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν.⁴ Εἰ δὲ διὰ βρώμα⁶ ὁ 15

ἀδελφός σου λυπεῖται,⁷ οὐκέτι⁸ κατὰ ἀγάπην

περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματι⁶ σου ἐκείνῳ ἀπόλλυε,

ὕπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. Μὴ βλασφημείσθω⁹ οὖν 16

ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ 17

βρώσις¹⁰ καὶ πόσις,¹¹ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ

χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων¹² 18

τῷ χριστῷ εὐάρεστος¹³ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος¹⁴ τοῖς

ἀνθρώποις. Ἄρα¹⁵ οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν,¹⁶ καὶ 19

τὰ τῆς οἰκοδομῆς¹⁷ τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἔνεκεν¹⁸ 20

βρώματος⁶ κατάλυε¹⁹ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν

¹ μηκέτι, no longer. ² πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴ κοινός, common, unclean. ⁵ λογιζομαι, calculate, consider. ⁶ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ⁷ λυπέω, grieve, pain. ⁸ οὐκέτι, no longer, no more. ⁹ βλασφημέω, revile, blaspheme. ¹⁰ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ¹¹ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ¹² δουλεύω, serve, am a slave. ¹³ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁴ δόκιμος, tested, approved. ¹⁵ ἄρα, so, then. ¹⁶ διώκω, pursue, persecute. ¹⁷ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁸ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ¹⁹ καταλύω, destroy, lodge.

καθαρά,¹ ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ
 προσκόμματος² ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέας,³ 21
 μηδὲ πιεῖν οἶνον,⁴ μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου
 προσκόπτει⁵ ἢ σκανδαλίζεται⁶ ἢ ἀσθενεῖ.⁷ Σὺ πίστιν 22
 ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν⁸ ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος
 ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.⁹ Ὁ δὲ 23
 διακρινόμενος,¹⁰ ἐὰν φάγη, κατακέκριται,¹¹ ὅτι οὐκ ἐκ
 πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι¹² κατὰ τὸ εὐαγγέλιον 24
 μου καὶ τὸ κήρυγμα¹³ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ
 ἀποκάλυψιν¹⁴ μυστηρίου¹⁵ χρόνοις αἰωνίοις
 σεσιγημένου,¹⁶ φανερωθέντος¹⁷ δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν 25
 προφητικῶν,¹⁸ κατ' ἐπιταγὴν¹⁹ τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς
 ὑπακοήν²⁰ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,²¹ 26

¹ καθαρός, clean, pure. ² πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ³ κρέας, τό, meat, flesh. ⁴ οἶνος, ου, ὁ, wine. ⁵ προσκόπτω, strike against, stumble. ⁶ σκανδαλίζω, cause to stumble. ⁷ ἀσθενέω, be weak, sick. ⁸ σεαυτοῦ, yourself, of you. ⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰ διακρίνω, discriminate, judge. ¹¹ κατακρίνω, condemn. ¹² στηρίζω, establish, fix firmly. ¹³ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ¹⁴ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ¹⁵ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹⁶ σιγάω, be silent, become silent. ¹⁷ φανερώω, reveal, manifest. ¹⁸ προφητικός, prophetic. ¹⁹ ἐπιταγή, ής, ή, command, commandment. ²⁰ ὑπακοή, ής, ή, obedience. ²¹ γνωρίζω, make known, declare.

μόνῳ σοφῷ¹ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὅφειλομεν² δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ³ τὰ ἀσθενήματα⁴ τῶν **15**

ἀδυνάτων⁵ βαστάζειν,⁶ καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.⁷ **2**

Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον⁸ ἀρεσκέτω⁷ εἰς τὸ ἀγαθὸν

πρὸς οἰκοδομήν.⁹ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρρεσεν, **3**

ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ¹⁰ τῶν

ὀνειδιζόντων¹¹ σε ἐπέπεσον¹² ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ **4**

προεγράφη,¹³ εἰς τὴν ἡμετέραν¹⁴ διδασκαλίαν¹⁵

προεγράφη,¹³ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς¹⁶ καὶ διὰ τῆς

παρακλήσεως¹⁷ τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ **5**

θεὸς τῆς ὑπομονῆς¹⁶ καὶ τῆς παρακλήσεως¹⁷ δώῃ ὑμῖν

τὸ αὐτὸ φρονεῖν¹⁸ ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: **6**

ἵνα ὁμοθυμαδὸν¹⁹ ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν

καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ **7**

¹ σοφός, wise. ² ὀφείλω, owe, ought. ³ δυνατός, powerful, possible. ⁴ ἀσθένημα, τος, τό, weakness, infirmity. ⁵

ἀδύνατος, impossible, unable. ⁶ βαστάζω, bear, carry. ⁷ ἀρέσκω, please, serve. ⁸ πλησίον, near, neighbor (as a noun).

⁹ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁰ ὀνειδισμός, οὗ, ὁ, reproach, reviling. ¹¹ ὀνειδιζω, reproach, revile. ¹²

ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ¹³ προγράφη, write before, write previously. ¹⁴ ἡμέτερος, our, our own. ¹⁵

διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁶ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹⁷ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation,

consolation. ¹⁸ φρονέω, think, judge. ¹⁹ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind.

προσλαμβάνεσθε¹ ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς
 προσελάβετο¹ ὑμᾶς, εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν ⁸
 Ἰησοῦν διάκονον² γεγενῆσθαι περιτομῆς³ ὑπὲρ
 ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι⁴ τὰς ἐπαγγελίας τῶν
 πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους⁵ δοξάσαι τὸν θεόν, ⁹
 καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἔξομολογήσομαι⁶ σοι ἐν
 ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.⁷ Καὶ πάλιν λέγει, ¹⁰
 Εὐφράνθητε,⁸ ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, ¹¹
 Αἰνεῖτε⁹ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε¹⁰
 αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας¹¹ λέγει, ¹²
 Ἔσται ἡ ῥίζα¹² τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν
 ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.¹³ Ὁ δὲ θεὸς τῆς ¹³
 ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν
 τῷ πιστεῦειν, εἰς τὸ περισσεύειν¹⁴ ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι,
 ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

¹ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ² διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ³ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ⁴ βεβαιῶ, confirm, secure. ⁵ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ⁶ ἔξομολογέω, confess, profess. ⁷ ψάλλω, sing, sing praise. ⁸ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁹ αἰνέω, praise. ¹⁰ ἐπαινέω, praise, commend. ¹¹ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹² ῥίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹³ ἐλπίζω, hope, hope for. ¹⁴ περισσεύω, abound, be rich.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, 14

ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί¹ ἐστε ἀγαθωσύνης,²

πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,³ δυνάμενοι καὶ

ἄλλους νουθετεῖν.⁴ Τολμηρότερον⁵ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, 15

ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους,⁶ ὡς ἐπαναμιμνήσκων⁷ ὑμᾶς, διὰ

τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί 16

με λειτουργὸν⁸ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη,

ἱεουργοῦντα⁹ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ

προσφορά¹⁰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,¹¹ ἡγιασμένη¹²

ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἐχω οὖν καύχησιν¹³ ἐν χριστῷ 17

Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω¹⁴ λαλεῖν τι 18

ὧν οὐ κατειργάσατο¹⁵ χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοήν¹⁶

ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ 19

τεράτων,¹⁷ ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ

Ἰερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ¹⁸ μέχρι¹⁹ τοῦ Ἰλλυρικοῦ²⁰

¹ μεστός, full. ² ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ³ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ⁴ νουθετέω, admonish, exhort. ⁵ τολμηρότερον, more boldly. ⁶ μέρος, ος, τό, part, portion. ⁷ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ⁸ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ⁹ ἱεουργέω, perform holy service, act as a priest. ¹⁰ προσφορά, ἄς, ἡ, offering, sacrifice. ¹¹ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹² ἁγιάζω, make holy, consecrate. ¹³ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁴ τολμάω, dare, endure. ¹⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁶ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁷ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁸ κύκλος, οὔ, ὁ, circle. ¹⁹ μέχρι, until, as far as (gen). ²⁰ Ἰλλυρικόν, οὔ, τό, Illyricum.

πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: οὕτως δὲ 20

φιλοτιμούμενον¹ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη

χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον³ θεμέλιον⁴ οἰκοδομῶ:⁵ 21

ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλῃ⁶ περὶ

αὐτοῦ, ὄψονται: καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.⁷

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην⁸ τὰ πολλὰ τοῦ ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς: 22

νυνὶ⁹ δὲ μηκέτι¹⁰ τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν¹¹

τούτοις, ἐπιποθίαν¹² δὲ ἔχων τοῦ ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ

πολλῶν ἐτῶν,¹³ ὥς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,¹⁴ 24

ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς: ἐλπίζω¹⁵ γὰρ διαπορευόμενος¹⁶

θεάσασθαι¹⁷ ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι¹⁸ ἐκεῖ,

ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους¹⁹ ἐμπλησθῶ.²⁰ Νυνὶ⁹ δὲ 25

πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν²¹ τοῖς ἁγίοις. 26

Εὐδόκησαν²² γὰρ Μακεδονία²³ καὶ Ἀχαΐα²⁴ κοινωνίαν

¹ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ² ὀνομάζω, name, give a name to. ³ ἀλλότριος, strange, foreign. ⁴ θεμέλιος, οὐ, ὁ, foundation. ⁵ οἰκοδομέω, I build, I construct. ⁶ ἀναγγέλλω, announce, report. ⁷ συνήμι, understand, consider. ⁸ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁹ νυνί, now, already. ¹⁰ μηκέτι, no longer. ¹¹ κλίμα, τος, τό, region, territory. ¹² ἐπιποθία, ας, ἡ, longing, desire. ¹³ ἔτος, ους, τό, year. ¹⁴ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ¹⁵ ἐλπίζω, hope, hope for. ¹⁶ διαπορευόμεαι, pass across, journey through. ¹⁷ θεάομαι, look at, behold. ¹⁸ προπέμψω, send before, send forth. ¹⁹ μέρος, ους, τό, part, portion. ²⁰ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ²¹ διακονέω, serve, minister. ²² εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ²³ Μακεδονία, ας, ἡ, Macedonia. ²⁴ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ²⁵ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution.

τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς¹ τῶν ἀγίων τῶν ἐν
 Ἱερουσαλὴμ. Εὐδόκησαν² γάρ, καὶ ὀφειλέται³ αὐτῶν 27
 εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς⁴ αὐτῶν ἐκοινώνησαν⁵
 τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν⁶ καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς⁷
 λειτουργῆσαι⁸ αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,⁹ καὶ 28
 σφραγισάμενος¹⁰ αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον,
 ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.¹¹ Οἶδα δὲ ὅτι 29
 ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι¹² εὐλογίας¹³ τοῦ
 εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν 30
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος,
 συναγωνίσασθαι¹⁴ μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς¹⁵ ὑπὲρ ἐμοῦ
 πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ¹⁶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων¹⁷ ἐν 31
 τῇ Ἰουδαίᾳ,¹⁸ καὶ ἵνα ἡ διακονία¹⁹ μου ἡ εἰς
 Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος²⁰ γένηται τοῖς ἀγίοις: ἵνα 32

¹ πτωχός, poor, poor man (as a noun). ² εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ³ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ⁴ πνευματικός, spiritual. ⁵ κοινώνέω, have a share of, share. ⁶ ὀφείλω, owe, ought. ⁷ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁸ λειτουργέω, minister, serve. ⁹ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁰ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ¹¹ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ¹² πληρῶμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹³ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁴ συναγωνίζομαι, strive together. ¹⁵ προσευχή, ἥς, ἡ, prayer, place for prayer. ¹⁶ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁷ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁸ Ἰουδαία, ας, ἡ, Judea. ¹⁹ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ²⁰ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received.

ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ
 συναναπαύσωμαι¹ ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ 33
 πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Συνίστημι² δὲ ὑμῖν Φοίβην³ τὴν ἀδελφὴν⁴ ἡμῶν, οὗσαν 16
 διάκονον⁵ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς·⁶ ἵνα αὐτὴν 2
 προσδέξῃσθε⁷ ἐν κυρίῳ ἁξίως⁸ τῶν ἁγίων, καὶ
 παραστήτε⁹ αὐτὴ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη¹⁰ πράγματι·¹¹
 καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις¹² πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ
 ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹³ καὶ Ἀκύλαν¹⁴ τοὺς συνεργούς¹⁵ 3
 μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν 4
 ἑαυτῶν τράχηλον¹⁶ ὑπέθηκαν,¹⁷ οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος
 εὐχαριστῶ,¹⁸ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν: 5
 καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε

¹ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ² συνίστημι, commend (transitive), stand with. ³ Φοίβη, ἡς, ἡ, Phoebe. ⁴ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ⁵ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ⁶ Κεγχρεαῖ, ὧν, ἡ, Cenchreae. ⁷ προσδέχομαι, receive, wait for. ⁸ ἁξίως, worthily, in a manner worthy of. ⁹ παρίστημι, be present, stand by. ¹⁰ χρήζω, need, have need of. ¹¹ πρᾶγμα, τοσ, τό, deed, matter. ¹² προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor. ¹³ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ¹⁴ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ¹⁵ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ¹⁶ τράχηλος, ου, ὁ, neck. ¹⁷ ὑποτίθω, lay down, make known. ¹⁸ εὐχαριστέω, give thanks, thank.

Ἐπαίνετον¹ τὸν ἀγαπητόν μου, ὃς ἐστὶν ἀπαρχή² τῆς
 Ἀχαΐας³ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις ⁶
 πολλὰ ἐκοπίασεν⁴ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον⁵ ⁷
 καὶ Ἰουνιαν⁶ τοὺς συγγενεῖς⁷ μου καὶ συναιχμαλώτους
 μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι⁹ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ
 πρὸ¹⁰ ἐμοῦ γεγονόασιν ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε ⁸
 Ἀμπλίαν¹¹ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε ⁹
 Οὐρβανὸν¹² τὸν συνεργὸν¹³ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ
 Στάχυν¹⁴ τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν¹⁵ ¹⁰
 τὸν δόκιμον¹⁶ ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν
 Ἀριστοβούλου.¹⁷ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα¹⁸ τὸν ¹¹
 συγγενή⁷ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,¹⁹
 τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν²⁰ καὶ ¹²
 Τρυφῶσαν²¹ τὰς κοπιώσας⁴ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε
 Περσίδα²² τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν⁴ ἐν

¹ Ἐπαίνετος, ου, ὁ, Epānetus. ² ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit. ³ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ⁴ κοπιᾶω, toil, labor. ⁵ Ἀνδρόνικος, ου, ὁ, Andronicus. ⁶ Ἰουνιάς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ⁷ συγγενής, kindred, relative. ⁸ συναιχμάλωτος, ου, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ⁹ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ¹⁰ πρὸ, before (gen), before. ¹¹ Ἀμπλίας, ου, ὁ, Ampliatius. ¹² Οὐρβανός, οὔ, ὁ, Urbanus. ¹³ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ¹⁴ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ¹⁵ Ἀπελλῆς, οὔ, ὁ, Apelles. ¹⁶ δόκιμος, tested, approved. ¹⁷ Ἀριστόβουλος, ου, ὁ, Aristobulus. ¹⁸ Ἡρωδίων, υνος, ὁ, Herodion. ¹⁹ Νάρκισσος, ου, ὁ, Narcissus. ²⁰ Τρύφαινα, ης, ἡ, Tryphena, Tryphaena. ²¹ Τρυφῶσα, ης, ἡ, Tryphosa. ²² Περσίς, ἰδος, ἡ, Persis.

κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ῥούφον¹ τὸν ἐκλεκτὸν² ἐν κυρίῳ, 13
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε 14
Ἀσύγκριτον,³ Φλέγοντα,⁴ Ἑρμᾶν,⁵ Πατρόβαν,⁶
Ἑρμῆν,⁷ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε 15
Φιλόλογον⁸ καὶ Ἰουλίαν,⁹ Νηρέα¹⁰ καὶ τὴν ἀδελφὴν¹¹
αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,¹² καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας
ἀγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι¹³ ἀγίῳ. 16
Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹⁴ τοὺς τὰς 17
διχοστασίας¹⁵ καὶ τὰ σκάνδαλα,¹⁶ παρὰ τὴν διδασχὴν¹⁷
ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε,¹⁸ ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνετε¹⁹ ἀπ’
αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ 18
οὐ δουλεύουσιν,²⁰ ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ·²¹ καὶ διὰ
τῆς χρηστολογίας²² καὶ εὐλογίας²³ ἐξαπατῶσιν²⁴ τὰς

¹ Ῥούφος, ου, ὁ, Rufus. ² ἐκλεκτός, chosen, elect. ³ Ἀσύγκριτος, ου, ὁ, Asyncritus. ⁴ Φλέγων, οντος, ὁ, Phlegon. ⁵ Ἑρμᾶς, ᾱ, ὁ, Hermas. ⁶ Πατρόβας, ᾱ, ὁ, Patrobas. ⁷ Ἑρμῆς, οῦ, ὁ, Hermes. ⁸ Φιλόλογος, ου, ὁ, Philologus. ⁹ Ἰουλία, ας, ἡ, Julia. ¹⁰ Νηρεὺς, ἑως, ὁ, Nereus. ¹¹ ἀδελφή, ἥς, ἡ, sister. ¹² Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ὁ, Olympas. ¹³ φιλήμα, τος, τό, kiss. ¹⁴ σκοπεῖω, look at, contemplate. ¹⁵ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹⁶ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁷ διδασχὴ, ἥς, ἡ, teaching, instruction. ¹⁸ μανθάνω, learn, ascertain. ¹⁹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ²⁰ δουλεύω, serve, am a slave. ²¹ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ²² χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ²³ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ²⁴ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive.

καρδίας τῶν ἀκάκων.¹ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή² εἰς 19
 πάντας ἀφίκετο.³ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν: θέλω δὲ
 ὑμᾶς σοφοὺς⁴ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους⁵ δὲ
 εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει⁶ τὸν 20
 Σατανᾶν⁷ ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.⁸

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος⁹ ὁ συνεργός¹⁰ μου, καὶ 21
 Λούκιος¹¹ καὶ Ἰάσων¹² καὶ Σωσίπατρος¹³ οἱ συγγενεῖς¹⁴
 μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος,¹⁵ ὁ γράψας τὴν 22
 ἐπιστολήν,¹⁶ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάιος¹⁷ ὁ 23
 ξένος¹⁸ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς
 Ἔραστος¹⁹ ὁ οἰκονόμος²⁰ τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος²¹
 ὁ ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ 24
 μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ ἄκακος, guileless, innocent. ² ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ³ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ⁴ σοφός, wise. ⁵ ἀκεραίος, unmixed, pure. ⁶ συντρίβω, break in pieces, crush. ⁷ Σατανᾶς, ᾱ, ὁ, Satan, adversary. ⁸ τάχος, ους, τό, speed, quickness. ⁹ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ¹⁰ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ¹¹ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ¹² Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ¹³ Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ¹⁴ συγγενής, kindred, relative. ¹⁵ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ¹⁶ ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ¹⁷ Γάιος, ου, ὁ, Gaius. ¹⁸ ξένος, strange, stranger. ¹⁹ Ἔραστος, ου, ὁ, Erastus. ²⁰ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ²¹ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.